

Θεολογικά Χρονικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Κουάλα Λουμπούρ, Μαλαισία

Με τη συμμετοχή περισσότερων από 60 θεολόγων, θρησκευολόγων, φιλοσόφων, πολιτικών κ.ά. πραγματοποιήθηκε στις 3-7 του μηνός διεθνές διαθρησκευτικό συνέδριο με θέμα «Πίστη, κοινή σοφία και διεθνές δίκαιο». Ένα από τα κυρίαρχα θέματα που αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης ήταν εκείνο της κλιματικής αλλαγής και του ρόλου της θρησκείας σε ζητήματα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος. Την Όρθοδοξη Έκκλησία με τις εύλογιες του Οικ. Πατριάρχη Βαρθολομαίου εκπροσώπησε ο Καθ. Πέτρος Βασιλειάδης.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Στρασβούργο, Γαλλία

Στις 4-8 του μηνός, ύστερα από πρόσκληση του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Διευρωπαϊκής Επιτροπής για την Έκκλησία και το σχολείο, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση της σχετικής ομάδας εργασίας με κύριο θέμα «Εκπαίδευση για τη Θρησκεία και την Δημοκρατία. Πολιτισμός, διάλογος και το Συμβούλιο της Ευρώπης». Στη συνεδρίαση έλαβαν μέρος επιστήμονες ειδικοί σε θέματα θρησκευτικής εκπαίδευσης από διάφορες χώρες. Η Έκκλησία της Ελλάδος εκπροσωπήθηκε από τον Δρ. Κωνσταντίνο Ζορμπά. Η εν λόγω Όμάδα Έργασίας είχε ως βασικό θέμα συζήτησης την παρουσίαση συγκεκριμένων προτάσε-

ων (good practices) επί των δύο σημαντικών Συστάσεων (Recommendation) του Συμβουλίου της Ευρώπης: Η πρώτη (CM/Rec(2008)12) αφορά στις θρησκευτικές και μη θρησκευτικές πεποιθήσεις στην διαπολιτισμική εκπαίδευση και η δεύτερη (CM/Rec(2010)7) αφορά στον ρόλο της εκπαίδευσης για δημοκρατικούς πολίτες και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Θεσσαλονίκη

Η Μητρόπολη Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με την Νομαρχία και το Δήμο Θεσσαλονίκης και άλλους φορείς διοργάνωσε στις 14-16 του μηνός διεθνές συμπόσιο με θέμα «Χριστιανική Μακεδονία, Θεσσαλονίκη-Παραδουνάβιες χώρες σημερινή Ρουμανία», στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για τα 45^α Δημήτρια. Μεταξύ των εισηγητών υπήρξαν οί Μ. Τρίτος («Η συμβολή του Πατριάρχου Ίουστινιανού στην Έκκλησία της Ρουμανίας»), Α. Βαβούσκος («Η ανακήρυξη του Αυτόκεφάλου της Ρουμανικής Έκκλησίας»), Π. Νικολόπουλος («Πνευματική ζωή στην Θεσσαλονίκη, πρωτεύουσα πόλη της ιστορικής Μακεδονίας κατά την πρώιμη βυζαντινή περίοδο»), Α. Μαράς («Ο Νεόφυτος Κουσοκαλυβίτης στις Παραδουνάβιες Ήγεμονίες»), Δ. Σκρέτας («Μετόχια και σχολεία του Παναγίου Τάφου στην Ρουμανία») κ.ά.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Πράγα

Πραγματοποιήθηκε από 14 έως 17 του μηνός στην Πράγα το 2^ο Διεθνές Συνέδριο του Δικτύου για την Οικουμενική Έκπαίδευση στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (Network for Ecumenical Learning in Central and Eastern Europe) με θέμα «Το μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν σὰ σχολεῖα: ὁμολογιακὸ ἢ οἰκουμενικόν;». Στὸ συνέδριο συμμετείχαν ἐκπρόσωποι Ὀρθόδοξων, Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Προτεσταντικῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, Ἰνστιτούτων καὶ ἐρευνητικῶν κέντρων ἀπὸ τὴ Ρωσία, τὴ Λευκορωσία, τὴ Βουλγαρία, τὴ Ἑσθονία, τὴ Γεωργία, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Οὐγγαρία, τὴ Ρουμανία, τὴ Σλοβενία, τὴν Τσεχία, τὴν Αὐστρία καὶ τὴν Ἑλβετία, πού εἶτε εἶναι μέλη τοῦ δικτύου εἶτε στηρίζουν πολλαπλῶς καὶ ποικιλοτρόπως τὶς δράσεις καὶ τὸ ἔργο του. Παρῶν ἦταν καὶ ὁ Ὑπεύθυνος τοῦ Προγράμματος γιὰ τὴν Οἰκουμενικὴ Θεολογικὴ Ἐκπαίδευση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν Καθ. Δρ. Dietrich Werner. Οἱ συμμετέχοντες καὶ οἱ συμμετέχουσες παρουσίασαν μὲ εἰσηγήσεις τους τὴ μορφή, τὸ περιεχόμενο, τὶς δυσκολίες, τὶς προοπτικὲς τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, τῆς θεολογικῆς ἐκπαίδευσης καὶ ἐπιμόρφωσης στὶς χώρες τους, ἀλλὰ καὶ τὴ δυνατότητα ἢ μὴ μᾶς οἰκουμενικῆς διάστασής του. Εἰσηγήσεις ἔκαναν μεταξὺ ἄλλων οἱ Καθ. Radko Popov καὶ Καθ. Magdalena Legkostup (Βουλγαρία), Δρ. Mare Palge (Ἑσθονία), Καθ. Peter Balla (Οὐγγαρία), Δρ. Natallia Vasilevic (Λευκορωσία), Καθ. Stefan Tobler καὶ Δρ. Emanuel Tavala (Ρουμανία), Καθ. Erika Prijatelj (Σλοβενία), Δρ. Augustin Sokolovski (Ρωσία), Καθ. Ivana Noble (Τσεχία), Δρ. Ἑλένη Κασσελούρη-Χατζηβασιλειάδη καὶ Δρ. Παντελῆς Κα-

λαϊτζίδης (Ἑλλάδα). Ὁ Καθ. Robert Schelander ἀπὸ τὴν Αὐστρία παρουσίασε τὴν πρώτη φάση τοῦ ἐρευνητικοῦ προγράμματος TRES (Teaching Religion in a Multicultural European Society) καθὼς καὶ τὸ σχετικὸ βιβλίο μὲ τίτλο *How Teachers in Europe Teach Religion. An International Empirical Study in 16 Countries*, (Lit Verlag, Berlin, 2009). Περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὸ δίκτυο καὶ τοὺς στόχους του μπορεῖ κανεὶς νὰ βρεῖ στὴν διαδικτυακὴ τοποθεσία www.nelcee.org

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Saidnaya, Συρία

Ἀπὸ 18 ἕως 22 τοῦ μηνός πραγματοποιήθηκε μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Institute for Theology and Peace τοῦ προγράμματος DOV τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ τοῦ Institute for Peace Studies in Eastern Christianity, ἡ 2^η στή σειρά θεματικῆ συνάντησης μὲ ἐπικεντρωτὴν ἀπὸ ὀρθόδοξη πλευρὰ συμβολὴ πρὸς τὴν κατεύθυνση μᾶς θεολογίας τῆς δίκαιης εἰρήνης καὶ τῆς διαμόρφωσης τῶν βασικῶν ἀρχῶν γιὰ τὴ δίκαιη εἰρήνη. Ἡ συνάντησις αὐτὴ ἔγινε σὲ συνέχεια τῆς προηγούμενης πού εἶχε πραγματοποιηθεῖ στὸ Βουκουρέστι τῆς Ρουμανίας ὅπως ἐπίσης καὶ τῆς Διορθόδοξης συνδιάσκεψης στὴ Λέσβο τὸ 2009. Μεταξὺ τῶν ἐπιδιώξεων τῆς συνάντησης ἦταν νὰ διερευνηθοῦν οἱ ἐνδεχόμενες ἀρχές πού θὰ μπορούσαν νὰ λειτουργήσουν ὡς θεμέλια γιὰ ἕνα εἰρηνικὸ κόσμο, ἢ ἀναζήτηση τοῦ ρόλου τῶν ὀρθόδοξων κοινοτήτων στὴν προοπτικὴ ἐπικράτησις τῆς εἰρήνης, κ.ἄ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Gronningen, Ὀλλανδία

Στὶς 21 καὶ 22 Ὀκτωβρίου διοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Qumran Institute τῆς Σχολῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευτικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Gronningen τῆς

Όλλανδίας τὸ δεύτερο συμπόσιό του με θέμα τὸν Ἰουδαϊκὸ Πόλεμο ἐναντίον τῆς Ρώμης καὶ μετὰ τὸν τίτλο «The Jewish War against Rome (66-70/74): Interdisciplinary Perspectives». Στὸ συμπόσιο εἰδικοί ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον παρουσίασαν καὶ ἀνέλυσαν ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, φιλολογικὲς μαρτυρίες καὶ ἱστορικὰ δεδομένα σχετικὰ μετὰ τὴν πρώτη Ἰουδαϊκὴ ἐπανάσταση ἐναντίον τῆς Ρώμης, ἡ ὁποία κατέληξε στὴν καταστροφὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸ 70 μ.Χ., ἕνα γεγονός πὸν ἀντικατοπτρίζεται στὰ κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ: Steve Mason, J.W. van Henten, Daniel Schwartz, Jodi Magness, P. Van der Horst, Werner Eck, G.H. van Kooten, U. Rappaport κ.ἄ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Ρόδος

ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, πραγματοποιήθηκε στὴ Ρόδο στίς 18-22 τοῦ μηνός, τὸ 2^ο ἄτυπο Φόρουμ Διαλόγου μεταξὺ τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν στὴν Εὐρώπη καὶ τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας στὴν Εὐρώπη μετὰ θέμα «Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἀπὸ ἱστορικῆς καὶ ἐκκλησιολογικῆς ἀπόψεως». Στὴν συνάντησι ἔλαβαν μέρος περίπου 35 συνολικὰ Ὁρθόδοξοι καὶ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐκπρόσωποι (ἀρχιερεῖς, πανεπιστημιακοὶ καθηγητὲς κ.ἄ.), ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μητρο. Σασίμων Γενναδίου. Τὸ Φόρουμ αὐτὸ συστήθηκε τὸ 2008 καὶ ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὴν ἐξέτασι ἐπίκαιρων κοινωνικῶν θεμάτων πὸν ἀντιμετωπίζουν σήμερον οἱ Ἐκκλησίες στὴν Εὐρώπη.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Tbilissi, Γεωργία

Τὸ Centre International de recherches sur saint Maxime le Confesseur, διοργάνω-

σε στίς 20-25 τοῦ μηνός διεθνὲς συνέδριον γιὰ τὸν ἅγιον Μάξιμον τὸν Ὁμολογητὴ. Πρόκειται γιὰ τὸ τρίτον στὴ σειρά (2005, 2007) πὸν πραγματοποιεῖται στὸ πλαίσιον αὐτό, μετὰ τὴν συμμετοχὴ εἰδικῶν ἐπιστημόνων ἀπὸ τὸ χωρὸ τῆς Πατρολογίας, τῆς θεολογίας, τῆς φιλολογίας κ.λπ. Τὸ Συνέδριον ἀσχολήθηκε καὶ μελέτησε ποικίλες ὄψεις τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τοῦ ἁγίου Μαξίμου, τοῦ ὁποίου τὰ ὄσα βρέθηκαν στὸ Tsageri, ὅπως ἐπίσης καὶ διάφορες πλευρὲς τοῦ θεολογικοῦ του ἔργου. Μεταξὺ ἄλλων πῆραν μέρος μετὰ εἰσηγήσεις ὁ J.C. Larchet, ὁ ἐπίσκοπος Α. Yevtic κ.ἄ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Παρίσι, Γαλλία

Τὸ Institut de Theologie Orthodoxe Saint-Serge πραγματοποιήθηκε στίς 23 τοῦ μηνός ἐπιστημονικὴ ἡμερίδα μετὰ θέμα «Père Cyprien Kern et Son Heritage Theologique». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ὑπῆρξαν οἱ B. Bobrinsky («Souvenirs du père Cyprien Kern»), A. Lossky («Le Père Cyprien et le début des Semaines Liturgiques»), P. Mikhailov («Eucharistie selon père Cyprien Kern»), N. Ozoline («Père Cyprien Kern et la theologie pastorale») κ.ἄ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Regensburg, Γερμανία

Στὸ διάστημα 27 ἕως 29 Ὀκτωβρίου πραγματοποιήθηκε στὴν αἴθουσα ἐκδηλώσεων τῆς Καθολικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Regensburg ἡ συνάντησι τῆς ἐπιστημονικῆς ἐταιρείας «Novum Testamentum Patristicum». Θέμα τῆς συνάντησις ἦταν οἱ ἀρχαῖες καὶ νέες προσεγγίσεις τοῦ προσώπου καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀποστόλου Παύλου («Ancient and New Perspectives on Paul»). Ἡ θεματικὴ τοῦ συνεδρίου κινήθηκε στοὺς ἐξῆς ἄξονες: ἡ κλήσι τοῦ Παύλου, ἡ θέση τῆς πίστις καὶ τῶν καλῶν ἔργων στὴν παύλεια

διδασκαλία και ή στάση του Παύλου απέναντι στον Ισραήλ. Ταυτόχρονα παρουσιάστηκε το έργο διαφόρων έρευνητικών προγραμμάτων. Μεταξύ των όμιλητών ήταν οι: Samuel Vollenweider, Martin Meiser, Matthias Konradt, Giancarlo Pani, Judith L. Kovacs, Andreas Lindemann, Francesca Cocchini, Josef Lössl, Bert Jan Lietaert Peerbolte.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Θεσσαλονίκη

Το Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ., ή Έλληνική Βιβλική Έταιρία και το Ίδρυμα «Άρτος Ζωής», διοργάνωσαν στις 9 του μηνός έπιστημονική ήμερίδα προς τιμή και μνήμη του Καθηγητή Σάββα Άγουρίδη. Μεταξύ των εισηγητών ήταν οι π. Ίω. Σκιαδαρέσης («Η έρμηνεία της Άποκαλύψεως από τον Καθ. Σ. Άγουρίδη»), Δ. Καϊμάκης («Η Παλαιά Διαθήκη στο έργο του Σ. Άγουρίδη»), Έλ. Κασσελούρη-Χατζηβασιλειάδη («Ίσότητα και κοινωνική δικαιοσύνη στο έργο του Σ. Άγουρίδη»), Π. Καλαϊτζίδης («Ο Σ. Άγουρίδης και ό προφητικός χριστιανισμός»), Ί. Καραβιδόπουλος («Ο Καθηγητής Σ. Άγουρίδης ως πρωτοπόρος έρμηνευτής της Άγίας Γραφής»), Σ. Παπαλεξανδρόπουλος («Ο Σ. Άγουρίδης και τα νέα θεολογικά ρεύματα»), Σ. Ζουμπουλάκης («Ο Σ. Άγουρίδης, ό μοναχισμός και οι θρησκευτικές οργανώσεις»), Π. Βασιλειάδης («Η συμβολή του Σ. Άγουρίδη στη διαθρησκειακή προσέγγιση») κ.ά.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Ρουμανία

Το Π.Σ.Ε. σε συνεργασία με τη Μητρόπολη Sibiu του Πατριαρχείου Ρουμανίας και την τοπική Θεολογική Σχολή διοργάνωσε στις 9-12 του μηνός, στο πλαίσιο της μαρτυρίας και της συμμετοχής της Όρθόδοξης Έκκλησίας στην Οικουμενική Κίνη-

ση, διορθόδοξο συνέδριο, προκειμένου να εξετάσει ποιά είναι ή ύφιστάμενη κατάσταση στην ιστορία της Οικουμενικής κίνησης στις όρθόδοξες θεολογικές Σχολές και στις κατά τόπους όρθόδοξες κοινότητες. Την Έκκλησία της Ελλάδος εκπροσώπησαν ό άρχ. Ίω. Καραμούζης, και ό Καθ. Στ. Τσιομπανίδης.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Μόσχα

Στις 15-18 του μηνός ή Συνοδική Θεολογική έπιτροπή του Πατριαρχείου Μόσχας διοργάνωσε το 7^ο διεθνές θεολογικό συνέδριο με θέμα «La vie en Christ: la morale chretienne, la tradition ascétique de l'Église et les defis de la modernite». Το συνέδριο ήταν χωρισμένο σε έπιμέρους θεματικές ένότητες («La morale chretienne», «La tradition ascétique de l'Église», «Les defis de l'epoche moderne»). Στο συνέδριο έλαβαν μέρος με εισηγήσεις ειδικοί έρευνητές στα πεδία της θεολογίας και της χριστιανικής ανθρωπολογίας από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, όπως επίσης και εκπρόσωποι από τα όρθόδοξα Πατριαρχεία και τις κατά τόπους αυτόκέφαλες Έκκλησίες. Μεταξύ των όμιλητών ήταν οι Κ. Νιάρχος («Dialectic relationship of philosophical and Christian ethics») έπισκ. Α. Yevtic («Orthodox faith and life. Dogma and ethics in Orthodoxy»), Μ. Spirou («Peacemaking role of the Orthodox Church in contemporary societies»), Ρ. Valliere («Church Councils as a context of life in Christ»), Ί. Behr («Personal being and freedom: their foundation in ascetism») κ.ά.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Ρώμη, Ίταλία

Το Ποντιφικό Συμβούλιο για την προώθηση της Ένότητας των Χριστιανών γιόρτασε στις 17 του μηνός την 50^η επέτειο από

τήν ίδρυσή του με σχετική εκδήλωση υπό τόν τίτλο «Ἐνότητα τῶν χριστιανῶν: καθήκον καὶ ἐλπίδα». Στὴν ἐκδήλωση ὅπου προήδρευσε ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου, ὁ Ἐλβετὸς ἀρχιεπίσκοπος K. Koch, ἔλαβαν μέρος μεταξὺ ἄλλων με παρεμβάσεις τους ὁ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης (Ζηξιούλας), ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντέρμπουρου R. Williams, ὁ ἀπερχόμενος Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου καρδινάλιος V. Kasper κ.ἄ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Θεσσαλονίκη

Ἡ Φιλόπρωχος Ἀδελφότητα Ἀνδρῶν Θεσσαλονίκης διοργάνωσε στὶς 20 τοῦ μηνὸς τὸ 1^ο ἐπιστημονικὸ συνέδριο με θέμα «Νικόλαος Λούβαρις: Ὁ Φιλόσοφος, Παιδαγωγὸς καὶ Θεολόγος». Σκοπὸς τοῦ συνεδρίου, πὸν ἦταν χωρισμένο σὲ ἐπιμέρους ἐνότητες με διαφορετικὲς θεματικὲς (φιλοσοφία, παιδαγωγική, θεολογία), ἦταν νὰ προσφέρει μιὰ πρώτη προσέγγιση τοῦ προσώπου καὶ τοῦ πολὺπλευρου ἔργου τοῦ Ν. Λούβαρι (1885-1961). Μεταξὺ τῶν εἰσηγητῶν ἦσαν οἱ Ἀθ. Καραθανάσης («Ὁ καθηγητὴς Ν. Λούβαρις στὴ Θεσσαλονίκη»), Χ. Ἀραπατζῆς («Ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας στὸ ἔργο τοῦ Ν. Λούβαρι»), Εὐ. Θεοδώρου («Ὁ φιλοσοφικὸς στοχασμὸς τοῦ Ν. Λούβαρι»), Μ. Μπέγζος («Ὁ Ν. Λούβαρις καὶ ἡ Ψυχολογία τῆς Θρησκείας») κ.ἄ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Θεσσαλονίκη

Στὶς 22 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὸν Τομέα Δικαίου, Ὁργάνωσης, Ζωῆς καὶ Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. διεπιστημονικὴ ἡμερίδα με θέμα «Εὐθανασία:

ιατρική, νομική καὶ θεολογική προσέγγιση». Ἐλαβαν μέρος με εἰσηγήσεις οἱ Δημ. Ματάμης («Εὐθανασία: ἱατρικὴ δεοντολογία καὶ πράξη»), Ἐλ. Καστανίδου-Συμεωνίδου («Ἡ εὐθανασία ὡς πρόβλημα τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου»), Μητρ. Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς Νικόλαος («Ἡ ποιμαντικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ τελικοῦ σταδίου»), Μ. Βάντσος («Ἡ εὐθανασία ὡς ζήτημα νοσηματοδότησης τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου»).

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Θεσσαλονίκη

Στὶς 24 τοῦ μηνὸς τὸ Δίκτυο Κειμενικῆς καὶ Ἐρμηνευτικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παράδοσεως καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐρευνῶν Α.Π.Θ. διοργάνωσαν στὸ Δ' Ἀμφιθέατρο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. τὴν Στ' Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα με τὸν τίτλο: «Ἱστορία καὶ Γραμματεία γιὰ τὸν Ἅγιο Δημήτριο καὶ τὴν πόλη του ἀπὸ τὸν 8^ο ὡς τὸν 12^ο αἰῶνα». Τὴν ἐκδήλωση χαιρέτισαν ἡ ἀντιπρύτανης ἀκαδημαϊκῶν ὑποθέσεων καὶ προσωπικοῦ καθηγ. Δέσπω Λιάλιου, ὁ Κοσμήτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Μιχαὴλ Τρίτος καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας Χρῆστος Οἰκονόμου. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: Δέσπω Λιάλιου, Ἀριστοτέλης Μέντζος, Ἄννα Κόλτσιου-Νικήτα, Χρῆστος Σιμελίδης, Συμεὼν Πασχαλίδης καὶ π. Γεώργιος Σταμκόπουλος. Τὴν ἐκδήλωση πλασιῶσε με ὕμνους ὁ βυζαντινὸς χορὸς τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς με Χοράρχη τὸν π. Σπυρίδωνα Ἀντωνίου.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Regensburg, Γερμανία

Ἀπὸ τὶς 25 ἕως καὶ τὶς 27 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε στὸ Ἱστορικὸ Μουσεῖο τοῦ Regensburg διεθνὲς συνέδριο με τὸν τίτλο «Bild als Religion». Διοργανωτὴς τῆς

έπιστημονικής αὐτῆς συνάντησης ἦταν ἡ Σχολὴ Καθολικῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Regensburg. Θέμα τοῦ συνεδρίου ἦταν ἡ πρόσληψη θρησκευτικῶν θεμάτων καὶ ἀγιογραφικῶν κειμένων στὴν τέχνη τῆς Δύσης κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ τὴν Ἀναγέννηση καὶ ἡ μεταμόρφωση αὐτῶν τῶν ἔργων σὲ ἀντικείμενα θρησκευτικῆς εὐλάβειας καὶ λατρείας. Εἰδικοί ἐπιστήμονες ἀπὸ τὴν Εὐρώπη καὶ τὸ Ἰσραὴλ προσέγγισαν τὸ ζήτημα ἀπὸ διάφορες ὀπτικῆς. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: Angelika Neuwirth, Gerhard Langer, Thomas Lentes, Klaus Sachs-Hombach, Margareta Gruber, Basilius Groen, Andrea De Santis κ.ἄ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Ἀθήνα

Στις 26 καὶ 27 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε στὸ Βυζαντινὸ καὶ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν τὸ Β΄ Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο Νεοελληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης. Τὸ Συνέδριο διοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Τμήμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν σὲ συνεργασία μὲ καθηγητὲς τοῦ Τμήματος Ἀρχιτεκτόνων - Μηχανικῶν τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν καὶ ἄλλων τμημάτων. Μὲ τίς εισηγήσεις τους εἰδικοί ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνητὲς παρουσίασαν διάφορες πτυχῆς τῆς νεοελληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης, ὅπως ζητήματα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ζωγραφικῆς καὶ τῆς μουσικῆς καθὼς καὶ προστασίας καὶ ἀνάδειξης τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν μνημείων. Παράλληλα μὲ τὸ συνέδριο λειτουργήσε ἔκθεση σύγχρονης ἐκκλησιαστικῆς τέχνης ὅπου ἀρχιτέκτονες καὶ ζωγράφοι ἐξέθεσαν τὰ ἔργα τους.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Ἀθήνα

Στις 26 καὶ 27 Νοεμβρίου τὸ Ἰδρυμα «Ἄρτος Ζωῆς» διοργάνωσε στὸ κεντρικὸ

ἀμφιθέατρο τοῦ μεγάρου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς διημερίδα μὲ τὸν τίτλο «Ἡ μεσσιανικὴ ἰδέα καὶ οἱ μεταμορφώσεις της. Ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὡς τοὺς πολιτικούς μεσσιανισμούς τοῦ 20^{ου} αἰώνα». Στὸ πλαίσιο τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου βιβλικοὶ θεολόγοι καὶ εἰδικοί ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς Φιλοσοφίας, Ἱστορίας, Ψυχολογίας, Κοινωνιολογίας καὶ Πολιτικῆς Ἐπιστήμης διερεύνησαν ἀπὸ κοινοῦ τὸ περιεχόμενο τοῦ ὄρου «μεσσιανισμός» στὴν ἰουδαιοχριστιανικὴ του συνάφεια καὶ τὴ σημασία ποὺ αὐτὸς προσέλαβε ἀργότερα στὸ Ἰσλάμ ἀλλὰ καὶ στὶς μεταμορφώσεις του μέσα στὴν ἱστορία. Ὁμιλητὲς ἦταν: Μιλτιάδης Κωνσταντίνου, («Ἡ διαμόρφωση τῆς μεσσιανικῆς ἰδέας στὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ἡ ἐπανερμηνεία της στὴν Καινὴ Διαθήκη»), Πέτρος Βασιλειάδης, («Ἀπὸ τὸν ἰουδαϊκὸ μεσσιανισμό στὴν πρωτοχριστιανικὴ χριστολογία»), Χρήστος Καρακόλης, («Τὸ καινοφανὲς τοῦ πρωτοχριστιανικοῦ μεσσιανισμοῦ. Ἐνότητα καὶ ἐκδοχῆς τοῦ χριστολογικοῦ κηρύγματος τῆς πρώτης Ἐκκλησίας»), Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, («Τὸ κήρυγμα τοῦ ἀπ. Παύλου γιὰ τὸ Μεσσία-Χριστό: Ἡ θέση του μέσα στὴν παύλεια θεολογία καὶ ὁ ρόλος του στὴ διαμόρφωση τῆς ταυτότητας τῶν παύλειων κοινοτήτων»), π. Ἀντώνιος Πινακούλας, («Ὁ βυζαντινὸς μεσσιανισμός. Ἡ περίοδος τῆς οὐτοπίας»), Ν.Ε. Καραπιτάκης, Κωνσταντῖνος Ζάρρας, Ἀγγελικὴ Ζιάκα, («Μεσσιανικὲς προσδοκίαι στὸ σιτικὸ Ἰσλάμ»), Σάββας Μιχαήλ, Χρήστος Μαρσέλλος, Μιχάλης Πάγκαλος, («Οὐτοπία καὶ μεσσιανισμός»), Νικόλας Πίσσης, Γιώργος Σαγκριώτης, Γιώργος Παπαφράγκου, Σταῦρος Ζουμπουλάκης, («Ποιὸς εἶναι τελικὰ ὁ Μεσσίας; Ἡ μεσσιανικὴ ἰδέα στὸ ἔργο τοῦ Ἑμμανουὴλ Λεβινᾶς»), Ἀνδρέας

Παναζόπουλος, Θάνος Λίποβατς, Γεράσιμος Βώκος.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Heidelberg, Γερμανία

Τὸ Οἰκουμενικὸ Ἰνστιτούτο τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαϊδελβέργης διοργάνωσε ἀπὸ τὶς 3 Δεκεμβρίου ἕως καὶ τὶς 4 Δεκεμβρίου τὸ 17^ο Οἰκουμενικὸ Forum μὲ θέμα τὴν πραγματικὴ παρουσία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὴ Θεία Εὐχαριστία. Στὶς εἰσηγήσεις τοὺς οἱ ὁμιλητὲς παρουσίασαν τὴ σχέση Θείας Εὐχαριστίας καὶ Ἐκκλησιολογίας καὶ ἀνέλυσαν τὶς θέσεις τῶν Μεταρρυθμιστῶν (Καλβίνου καὶ Λουθήρου) ἀλλὰ καὶ εὐαγγελικῶν θεολόγων (ὅπως τοῦ K. Barth) ὅσον ἀφορᾷ μὲ τὴν οἰκουμενικὴ σημασία τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ὅμιλητὲς ἦταν οἱ: Dorothea Sattler, Friederike Nüssel, Dirk J. Smit, Bernd Oberdorfer καὶ Michael Welker.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Ἀθήνα

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν διοργάνωσε στὶς 7 τοῦ μηνὸς ἡμερίδα μὲ θέμα «Οἱ πολιτιστικὲς ρίζες τῆς Εὐρώπης». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ὑπῆρξαν οἱ Μητρ. Περγάμου Ἰωάννης Ζηζιούλας («Εὐρώπη καὶ Ἱερουσαλὴμ: παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον»), Ἐμ. Ρούκουνας («Παλιὲς καὶ νέες πολιτιστικὲς ρίζες στὴν Εὐρώπη»), Τ. Πεντζοπούλου-Βαλάλα («Αἰσθητικὴ θέαση τοῦ κόσμου στοὺς Ἕλληνας καὶ τὸ εὐρωπαϊκὸ πνεῦμα»), Λ. Μπενάκης («Ὁ Ἀριστοτέλης στὴν Δυτικὴ Εὐρώπη») κ.ἄ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Παρίσι, Γαλλία

Τὸ Institut de Théologie Orthodoxe Saint-Serge πραγματοποιήθηκε στὶς 10-11 τοῦ μηνὸς διεθνὲς θεολογικὸ συνέδριο μὲ θέμα «P. Evdokimov (1900-1970). Témoin de la beauté de Dieu», μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς

συμπλήρωσης τῶν σαράντα χρόνων ἀπὸ τὴν κοίμησιν τοῦ μεγάλου Ρώσου θεολόγου-στοχαστῆ. Στὸ συνέδριο, τὸ ὁποῖο ἦταν χωρισμένο σὲ τέσσερις θεματικὲς ἐνότητες (α. «Pensée éthique et engagement social», β. «Anthropologie et Ecclésiologie», γ. «De la lecture des Ecritures à l'expression des vérités révélées», δ. «Esthétique et eschatologie: dire la beauté de Dieu») ἔλαβαν μέρος μὲ εἰσηγήσεις μεταξὺ ἄλλων οἱ M. Evdokimov («L'engagement social d' un contemplative»), A. Lossky («Le sacerdoce royal des fideles selon P. Evdokimov»), J. Breck («Exégèse modern et herméneutique patristique chez P. Evdokimov»), M. Stavrou («La place de l' Esprit dans l'œuvre de P. Evdokimov»), S. Yangazoglou («La beauté de la théologie-L'apport poétique et esthétique de P. Evdokimov») κ.ἄ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Durham, Ἀγγλία

Ἀπὸ τὶς 4 ἕως καὶ τὶς 6 Ἰανουαρίου πραγματοποιήθηκε στὸ Collingwood College τοῦ Durham ἡ χειμερινὴ συνάντηση τῆς Society for Old Testament Study μὲ τὴ συμμετοχὴ εἰδικῶν ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμο καὶ εἰσηγήσεις σχετικὲς μὲ διάφορα ζητήματα ἐρμηνείας, θεολογίας καὶ πρόσληψης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ὅμιλητὲς ἦταν οἱ: Bernhard Lang (Paderborn), Walter Houston (Oxford), Wilfred Watson (Newcastle), Johannes de Moor (Kampen), John Sawyer (Perugia), Maire Byrne (Dublin), David Baker (Perth), Richard Briggs (Durham).

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Ἀθήνα

Στὶς 15 καὶ 16 Ἰανουαρίου πραγματοποιήθηκε στὸ κεντρικὸ κτίριο τοῦ Μουσείου Μπενάκη διεθνὲς συμπόσιο μὲ θέμα τὴν

ύστεροβυζαντινή ζωγραφική, με τὸν τίτλο «1400-1450: ἡ καλλιτεχνικὴ παραγωγὴ στὴν Κωνσταντινούπολη, τὴν Βενετία καὶ τὴν βενετοκρατούμενη Κρήτη». Τὸ συμπόσιο διοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Μουσεῖο Μπενάκη με ἀφορμὴ τὴν ἔκθεση «Χεῖρ Ἀγγέλου» ποὺ λειτουργεῖ στὸ Μουσεῖο. Κεντρικὸ θέμα τοῦ συμποσίου ὑπῆρξε, ὅπως εἶναι φυσικὸ, τὸ ἔργο τοῦ ζωγράφου Ἀγγέλου. Οἱ εἰσηγητὲς παρουσίασαν καὶ ἀνέλυσαν ἀντιπροσωπευτικὰ ἔργα του καὶ ἀναζήτησαν τὶς ἰταλικὲς καὶ κυρίως ἐνετικὲς καταβολὲς στὸ ἔργο του. Τέλος, ἀποτίμησαν τὴν καλλιτεχνικὴ παραγωγὴ τῆς Βενετίας κατὰ τὸ ἀ΄ ἡμῖον τοῦ 15^{ου} αἰ. καὶ τὶς καλλιτεχνικὲς ἐπαφὲς με τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὴν Κρήτη.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Βοστώνη, Η.Π.Α.

Στις 27-28 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε στὸ κολλέγιο τοῦ Holy Cross στὴ Βοστώνη συμπόσιο με θέμα «Framing Mary: The Mother of God in Modern Russian Culture», στὸ ὁποῖο συμμετεῖχαν ἐπιστήμονες εἰδικευμένοι στὴ ρωσικὴ λογοτεχνία, τὴ θρησκευτικὴ ἱστορία καὶ τὴν ἱστορία τῆς τέχνης, μεῖς ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον στὶς ἀπεικονίσεις τῆς Θεοτόκου Μαρίας στὸ πλαίσιο τῆς ἐθνικῆς, πολιτισμικῆς καὶ πνευματικῆς ἔκφρασης. Στὸ συμπόσιο ἔλαβαν μέρος μεταξύ ἄλλων οἱ E. Boeck («More numerous than the Stars in Heaven: An Eighteenth-Century Encyclopedia of Mariology»), S. Pratt («Framing an image: Four Poets in Search of the Mother of God») κ.ἄ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Ἀθήνα

Τὸ Γραφεῖο Νεότητος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν διοργάνωσε στίς 29 τοῦ μηνὸς ἡμερίδα πρὸς τιμὴν τῶν Τριῶν Ἱε-

ραρχῶν. Τὰ θέματα ποὺ ἀναπτύχθηκαν ἦταν «Τὸ σχολεῖο ποὺ ἐκπαιδεύει, τὸ σχολεῖο ποὺ πληγώνει», «Ἐκπαιδευτικοὶ καὶ μαθητὲς συζητοῦν», «Διάλογος γιὰ τὸ σχολεῖο ποὺ ἐκπαιδεύει, τὸ σχολεῖο ποὺ πληγώνει».

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Mainz, Γερμανία

Ἡ Εὐαγγελικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Johannes-Gutenberg τοῦ Mainz διοργάνωσε στίς 2 τοῦ μηνὸς τὴν 4^η Συνάντηση Ἑθικῆς στὸ Mainz με θέμα τὴν ἔννοια τῆς ἀρετῆς στὴν ἑλληνικὴ καὶ ἑλληνιστικὴ φιλοσοφία καὶ στὴ βιβλική, ἰουδαϊκὴ καὶ χριστιανικὴ θεολογία. Ἀκολουθώντας τὴν παράδοση τῶν προηγούμενων συναντήσεων τοῦ Mainz –τὰ θέματα τῶν ὁποίων ἦταν ἡ ἔννοια τοῦ ἀγαθοῦ, ἡ τέχνη τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἔννοια τοῦ σώματος– οἱ εἰσηγητὲς προσέγγισαν τὴν ἔννοια τῆς ἀρετῆς ἀπὸ διαφορετικὲς ὀπτικὲς. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: Friedrich W. Horn, Wilhelm Blümer, Maximilian Forschner, Eckart Otto, Christian Hengstermann.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Ἀθήνα

Στις 3 Φεβρουαρίου καὶ στὸ πλαίσιο τῶν ἀνταλλαγῶν τοῦ προγράμματος Erasmus πραγματοποιήθηκε ἡμερίδα στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν με θέμα τὴν παύλεια θεολογία. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: Dominika Kurek-Chomycz, X. Καρακόλης, Marilou S. Ibita, R. Bieringer καὶ K. Ζάρρας.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Ἀθήνα

Στὸ διάστημα 14-15 Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκε στὸ Auckland τῆς Ν. Ζηλανδίας ἐπιστημονικὴ συνάντηση τῆς European Association of Biblical Studies με τὸν τίτλο «Isaiah and Empire». Στὴ συνάντηση συζητήθηκαν οἱ πολιτικὲς διαστά-

σεις του βιβλίου και του μηνύματος του Ήσαϊα με τη βοήθεια κυρίως σύγχρονων έρμηνευτικών μεθόδων, όπως της λεγόμενης «μεταποικιακής» έρμηνευτικής προσέγγισης.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Πρίνστον, Η.Π.Α.

Στις 11 του μηνός διοργανώθηκε από την Fr. Georges Florovsky Orthodox Christian Theological Society διεθνές συμπόσιο προς τιμή του π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, με θέμα «On the Tree of the Cross: The patristic doctrine of Atonement». Στο συμπόσιο έλαβαν μέρος με εισηγήσεις μεταξύ άλλων οί π. G. Dragas, π. John Behr, Alexis Torrance, Matthew Baker κ.ά.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Νεάπολη Θεσσαλονίκης

Η Ίερά Μητρόπολη Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως διοργάνωσε στις 15 του μηνός επιστημονική και εκπαιδευτική ημερίδα με θέμα «Θεολογία και Τέχνη». Στην ημερίδα έλαβαν μέρος μεταξύ άλλων οί Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Ίερώνυμος («Θεολογία και Τέχνη»), Άν. Κεσελόπουλος («Φιλοκαλικό ήθος και τέχνη στον Παπαδιαμάντη»), κ.ά.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Ίταλία

Στις 17-19 του μηνός πραγματοποιήθηκε με τη συνεργασία της Ίπισκοπής Pozzuoli και της Θεολογικής Σχολής της Άγίας Έδρας της Νοτίου Ίταλίας (Τμήμα «Άγιος Θωμάς Ακινάτης της Νάπολης») διεθνές συνέδριο με θέμα τον Άποστόλο Παύλο. Στο συνέδριο έλαβαν μέρος κορυφαίοι μελετητές του έργου του Άποστόλου, καθώς και μεταπτυχιακοί φοιτητές από διάφορες χώρες, μεταξύ άλλων και από την Ελλάδα.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Ήλεία

Η Ίερά Μητρόπολη Ήλείας διοργάνωσε στις 26-27 του μηνός θεολογικό συνέδριο με θέμα «Ίστορία-Θεολογία και Γλώσσα της Λειτουργίας». Εισηγητές του συνεδρίου ήταν μεταξύ άλλων οί π. Ίω. Σκιαδαρέσης («Η θεία Ευχαριστία ως άγιασμός του κόσμου - με βάση την Καινή Διαθήκη»), Παν. Σκαλτσής («Ίστορική και θεολογική προσέγγισης της θείας Λειτουργίας»), Γ. Φίλιας («Προβληματική στή Λειτουργική γλώσσα»).

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Παρίσι, Γαλλία

Άπό τις 27 Φεβρουαρίου μέχρι τις 2 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι ή 21^η συνάντηση της έπιτροπής του διαλόγου μεταξύ Ρωμαιοκαθολικών και Ίουδαίων, που συναπαρτίζεται από την International Jewish Committee for Interreligious Consultation (IJCIC) υπό την προεδρία του Ραββίνου της Νέας Ύορκης R. Marker και την Commission pour les relations religieuses avec le judaïsme du Saint-Siège υπό την προεδρία του καρδινάλιου K. Koch. Στην συνάντηση, που είχε ως θέμα συζήτησης «40 ans de dialogue - Réflexions et perspectives d'avenir» έλαβαν μέρος περισσότεροι από εβδομήντα συνέδριοι από πολλές χώρες του κόσμου.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Άγία Νάπα, Κύπρος

Άπό τις 2 έως τις 9 του μηνός διοργανώθηκε από την Μητρόπολη Κωνσταντίας και Άμμοχώστου και φιλοξενήθηκε στο μοναστήρι της Άγίας Νάπας στην Κύπρο, διοδόξη συνδιάσκεψη με σκοπό την από κοινού μελέτη και σύνταξη σχετικής άπάντησης επί του έκκλησιολογικού κεμμένου της έπιτροπής «Ίπίστη και Τάξη» του ΠΣΕ

μέ θέμα «Ἡ φύση καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας». Σκοπὸς τῆς συνδιάσκεψης ἦταν νὰ ἐξεταστοῦν σὲ βάθος ὄψεις τῆς περὶ Ἐκκλησίας διδασκαλίας. Στὶς ἐργασίες ἔλαβαν μέρος περισσότεροι ἀπὸ 40 συνέδριοι ἀπὸ τὶς Ὁρθόδοξες καὶ ἀνατολικὲς Ἐκκλησίες, μητροπολίτες καὶ ἐπίσκοποι, πανεπιστημιακοὶ καθηγητὲς, θεολόγοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες μέλη τοῦ Π.Σ.Ε.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Λευκωσία, Κύπρος

Στὶς 3-6 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε στὴ Λευκωσία τὸ 11^ο συνέδριο τῶν Προέδρων τῶν Συνόδων τῶν Ἐπισκόπων τῆς Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης. Τὸ κεντρικὸ θέμα τοῦ συνεδρίου ἦταν ἡ ποιμαντικὴ τῆς νεολαίας. Στὴ συνάντησις ἔλαβαν μέρος ἐννιά ἐπισκοπικὲς σὺνοδοι, τῆς Ἀλβανίας, Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, Βουλγαρίας, Κύπρου, Ἑλλάδος, Μολδαβίας, Ρουμανίας, κ.ἄ.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Θεσσαλονίκη

Στὶς 10 Μαρτίου τὸ Δίκτυο Κειμενικῆς καὶ Ἑρμηνευτικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως τοῦ Τομέα Ἱστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας Α.Π.Θ. πραγματοποίησε γιὰ πέμπτη χρονιά Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα μὲ τὸν τίτλο «Τὸ ἱστορικὸ καὶ ἐρμηνευτικὸ πλαίσιο τῆς ἐποχῆς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ». Στὶς εἰσηγήσεις παρουσιάστηκαν ἰδιαίτερες πτυχὲς τοῦ ἔργου τοῦ ἁγίου καὶ ἔγιναν οἱ ἀπαραίτητες ἀναφορὲς στὸ ἱστορικοκοινωνικὸ πλαίσιο τῆς ἐποχῆς του. Ἐπιπλέον παρουσιάστηκε ἡ κριτικὴ ἔκδοσις καὶ ἡ ψηφιακὴ ἔκδοσις τῶν Συνόδων. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: Κων/ντίνος Χρήστου, Συμεὼν Πασχαλίδης, πρωτ. π. Γρηγόριος Σταμκόπουλος, Alberto Melloni καὶ Μ. Σταύρου.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Ἀθήνα

Στὶς 12-13 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε συμπόσιο μὲ θέμα «Ἡ κρίσις τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ ἀναζήτησις τῆς ὑπέρβασῆς τῆς». Στὸ συνέδριο ἔλαβαν μέρος μεταξὺ ἄλλων οἱ Ν. Κοκοσαλάκης («Ποιά εἶναι τὰ κύρια γνωρίσματα τῆς κρίσεως;»), Στ. Γιαγκάζογλου («Ἡ κρίσις στὴν ἐκπαίδευσιν: ὑπάρχει λύσις;»), Γ. Κόρδης («Ἡ ἀνανεωτικὴ δύναμις τῆς Παράδοσης. Ὁ ρυθμὸς στὶς εἰκαστικὲς τέχνες καὶ ἡ σημασία του»), Χ. Γιανναρᾶς («Ἀνήκωμεν εἰς τὴν Δύσιν;»), Σωτ. Γουνελάς («Ἡ ἀποϊεροποίηση καὶ ὁ ἀπανθρωπισμὸς τοῦ πολιτισμοῦ»), κ.ἄ.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Θεσσαλονίκη

Στὸ διάστημα 12 μὲ 13 Μαρτίου ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης σὲ συνεργασία μὲ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Α.Π.Θ. πραγματοποίησε θεολογικὸ συνέδριο ἀφιερωμένον στὴν προσωπικότητα καὶ στὸ ἔργο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Ὁμιλητὲς ἦταν: Δέσπω Λιάλιου, Β. Τσίγκος, Γ. Μαρτζέλος, Δ. Τσελεγγίδης, Κυριακούλα Παπαδημητρίου, Χ. Ἀτματζίδης, Δήμητρα Κούκουρα, Σ. Πασχαλίδης, Ἀθ. Καραθανάσης, Ἀν. Κεσελόπουλος, Μ. Βάντσος, Ἄννα Κόλτσιου-Νικήτα, Χρ. Σταμούλης καὶ Κ. Μποζίνης.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Κρήτη

Στὶς 15-17 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε στὴν Ὁρθόδοξὴ Ἀκαδημία τῆς Κρήτης ἡ δευτέρα συνάντησις τῆς «Ὁμάδας Μελέτης τοῦ Π.Σ.Ε. γιὰ τὰ ὄρια τῆς Ἐκκλησίας (WCC Greed Line Study Group)». Πρόκειται γιὰ φόρουμ στὸ ὁποῖο μετέχουν περισσότεροι ἀπὸ 15 εἰδικοὶ σὲ οἰκονομικὰ θέματα, ἐκπροσωπώντας Ἐκκλησίες – μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. Στὴ συνάντησις αὐτὴ ἀνα-

λύθηκε ή φαινομενολογία και τὰ αίτια τής οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Άθήνα

Στις 19 Μαρτίου 2011 ή Άκαδημία Θεολογικών Σπουδών τής Ί. Μ. Δημητριάδος εγκαινιάζοντας μία νέα σειρά επιστημονικών συνεδρίων για τις σημαντικότερες μορφές τής νεοελληνικής θεολογίας διοργάνωσε τὸ πρώτο συνέδριο αφιερωμένο στο έργο και στην προσωπικότητα του καθ. Παναγιώτη Τρεμπέλα («Παναγιώτης Τρεμπέλας. Μεταξὺ παράδοσης και ανανέωσης, μεταξὺ ἐπιστήμης και ἱεραποστολής»). Τὸ συνέδριο ἔλαβε χώρα στο ἀμφιθέατρο τής Ε.Σ.Η.Ε.Α στην Άθήνα. Σέ αὐτὸ παραβρέθηκαν και ἀπήρθυναν χαιρετισμὸ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βελεστίνου κ. Δαμασκηνός, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμου και ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος και Ἀλμυρού κ. Ἰγνάτιος. Οἱ ὁμιλητὲς παρουσίασαν πτυχές τής πλούσιας συγγραφικῆς δράσης τοῦ Τρεμπέλα, ὅπως τὸ ἐρμηνευτικό του ἔργο και τή συμβολή του στη μετάφραση τής Ἀγίας Γραφῆς, τὴν ἐνεργὸ του συμμετοχή στην ἀναζωπύρωση τής λειτουργικῆς ζωῆς στην Ἑλλάδα, τή σημασία τής Δογματικῆς του, τὰ ἀπολογητικά του κείμενα, τὸ κηρυκτικό του ἔργο κ.ἄ. Ὅμιλητὲς ἦταν οἱ: Ἀθ. Κοτταδάκης, Ί. Καραβιδόπουλος, Χ. Καρακόλης, Στ. Ζουμπουλάκης, Π. Καλαϊτζίδης, π. Δ. Μπαθρέλλος, Γ. Βλαντῆς, π. Ἄντ. Πινακούλας, Παντελῆς Καλαϊτζίδης, Γ. Γαλίτης, π. Εὐάγ. Γκανᾶς και π. Δημήτριος Τζέρπος.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Θεσσαλονίκη

Στὸ διάσημα 21-22 Μαρτίου ή Κοσμητεία τής Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. και ὁ

Σύλλογος Φοιτητῶν τής διοργάνωσε ἐπισημονική διημερίδα με τὸν τίτλο «Σύγχρονα ἐκκλησιαστικά προβλήματα». Σκοπὸς τής ἡμερίδας ἦταν νὰ παρουσιάσει σύγχρονα προβλήματα με τὰ ὁποία ἔρχεται ἀντιμέτωπη ή Ἐκκλησία εἴτε στο ἔλλαδικό-ὀρθόδοξο περιβάλλον εἴτε σέ σχέση με τὸ εὐρύτερο χριστιανικὸ ἢ μὴ περιβάλλον. Ὅμιλητὲς ἦταν οἱ: Γ. Μαρτζέλος, Φ. Ἰωαννίδης, Π. Βασιλειάδης, Ἄν. Κεσελόπουλος, Π. Σκαλτσῆς, π. Ἀθανάσιος Γκίκας, Χρ. Τσιρώνης, π. Βασίλειος Θερόμος, Ἦλ. Εὐαγγέλου, Ἀγγελική Ζιάκα, Χαράν Μπαντάουη, Μιλτ. Κωνσταντίνου, Χρυσ. Σταμούλης, Π. Ὑφαντῆς, Νίκη Παπαγεωργίου, Δήμητρα Κούκουρα, Βασιλική Μητροπούλου και Γ. Μαυροκωστίδης.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Θεσσαλονίκη

Στις 22 Μαρτίου τὸ Ἐργαστήριο Παιδαγωγικῆς - Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς και Κοινωνικῆς Θεολογίας Α.Π.Θ. πραγματοποίησε στο πλαίσιο τής διεξαγωγῆς τής πρακτικῆς ἄσκησης τῶν φοιτητῶν τοῦ Η΄ ἑξαμήνου ἡμερίδα για τή διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῶν Ἐρησκευτικῶν. Ὅμιλητὲς ἦταν οἱ: Κων/νος Σπαλιώρας, Εὐάγ. Πεπές, Γ. Σμπῶκος και Γ. Κωνσταντινίδης.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Θεσσαλονίκη

Στις 22 Μαρτίου στο Μουσείο Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ παρουσιάσθηκε τὸ νέο βιβλίο τοῦ καθηγητῆ τής Καινῆς Διαθήκης και Προέδρου τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς και Κοινωνικῆς Θεολογίας Α.Π.Θ. Χρ. Οἰκονόμου με τὸν τίτλο «Καينὴ Διαθήκη και Παιδεία». Τὴν ἐκδήλωση χαιρέτισαν ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονικῆς κ.κ. Ἄνθιμος, ή Γενική Πρόξενος τής Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Θεοδώρα

Κωνσταντινίδου, ὁ Κοσμήτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ κ. Μ. Τρίτος, οἱ Πρόεδροι τῶν συλλόγων προπτυχιακῶν καὶ μεταπτυχιακῶν φοιτητῶν. Οἱ ὁμιλητὲς τῆς ἐκδήλωσης (π. Γ. Μεταλληνός, Ἦλ. Οἰκονόμου, Ν. Ζαχαρόπουλος καὶ Κυριακούλα Παπαδημητρίου) παρουσίασαν ἐπιμέρους πτυχῆς τοῦ νέου βιβλίου καὶ τοῦ ἔργου γενικότερα καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ συγγραφέα.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Birmingham, Ἀγγλία

Στὸ διάστημα 28-30 Μαρτίου ἔλαβε χώρα

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Θεσσαλονίκη

Ἡ θεματικὴ τοῦ Σεμιναρίου Ὁρθόδοξου Ἑρμηνευτικῆς Θεολογίας τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας Α.Π.Θ. γιὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 2010-2011 θὰ εἶναι «Πατερικὲς καὶ σύγχρονες προσεγγίσεις στὴν Ἁγία Γραφή». Ὁ πρῶτος ὁμιλητὴς στὶς 4 Νοεμβρίου ἦταν ὁ καθηγητὴς τῆς Καινῆς Διαθήκης στὴν Εὐαγγελικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου Daniel Gerber, ὁ ὁποῖος μέσα ἀπὸ μία συγχρονικὴ ἀνάγνωση τοῦ ἄσματος τοῦ Συμεὼν ἀνέδειξε τὴ θεολογικὴ καὶ ἀφηγηματικὴ ἀξία τῆς περικοπῆς μέσα στὸ δίτομο ἔργο τοῦ εὐαγγελιστῆ Λουκᾶ (εὐαγγέλιο καὶ Πράξεις). Ὁ τίτλος τῆς εἰσηγήσεώς του ἦταν «Τὸ σωτήριόν σου ὁ ἡτοίμασας. Οἱ ὕμνοι τοῦ Λκ, κεφ. 1-2 καὶ ἡ λειτουργία τους στὸ ἔργο πρὸς τὸν Θεόφιλο. Ἡ ἰδιαίτερη περίπτωσις τοῦ ἄσματος τοῦ Συμεὼν».

Στὶς 24 καὶ 25 Νοεμβρίου τὸ Σεμινάριο εἶχε τὴν τιμὴ νὰ φιλοξενεῖ τὸ γνωστὸ συστηματικὸ θεολόγο Jürgen Moltmann, κύριο εἰσηγητὴ τῆς Θεολογίας τῆς Ἐλπίδας

στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Birmingham ἢ 7^η ἐπισημονικὴ συνάντησις γιὰ τὴν κριτικὴ ἔκδοσις τῆς Καινῆς Διαθήκης μὲ τὸν τίτλο “Early Christian Writers and the Text of the New Testament”. Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: H. Houghton, U. Schmid, J. Kloffa, Cl. Clivaz, T. Wassermann, G. Pence, D. Jongkind, Cl. Greco, M.A. Clark, K. Whittenburg, B. Warren, T. Sailors, W. Hendriks, A. Donaldson. Στὶς εἰσηγήσεις παρουσιάσθηκαν διάφορες περιπτώσεις μαρτυρίας τοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης σὲ ἔργα ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καὶ Πατέρων.

καὶ πρωτοποριακὸ στοχαστὴ τοῦ 20^{ου} αἰ. Στὶς 24 ὁ καθηγητὴς πραγματοποίησε εἰσηγήσει μὲ τὸν τίτλο: «“Ἄρα γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;” Ἡ καινοδιαθηκικὴ ἐπιστήμη καὶ τὸ ἑρμηνευτικὸ ζήτημα τῆς θεολογίας», στὴν ὁποία ὁ καθηγητὴς παρουσίασε τὴ δυνατότητα ἀλληλοπεριχώρησης καὶ ἀλληλοσυμπλήρωσης τῆς βιβλικῆς καὶ τῆς συστηματικῆς θεολογίας καὶ πρότεινε τρόπους ἀνάγνωσης τοῦ βιβλικοῦ κειμένου πὺν θὰ ἀνταποκρίνονται στὶς προκλήσεις τῆς ἐποχῆς.

Στὶς 25 ὁ καθηγητὴς ἔδωσε μία ἀνοικτὴ διάλεξι γιὰ τοὺς φοιτητὲς θεολογίας καὶ τὰ μέλη τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Πανεπιστημίου μὲ τίτλο «Ἡ Θεολογία τῆς Ἐλπίδας Χθὲς καὶ Σήμερα». Στὴν ὁμιλία του ὁ καθ. Moltmann παρουσίασε τοὺς βασικοὺς θεολογικοὺς ἄξονες τῆς λεγόμενης Θεολογίας τῆς Ἐλπίδας καὶ τόνισε τὴν ἀνάγκη συνεχοῦς διακονίας τοῦ κόσμου καὶ ἄρθρωσις ἀνανεωμένου καὶ ἀνανεωτικοῦ θεολογικοῦ λόγου.

Στὴ συνάντησις τοῦ Ἰανουαρίου φιλοξενούμενος τοῦ Σεμιναρίου θὰ εἶναι ὁ ὁμοτί-

μος καθηγητής της Παλαιάς Διαθήκης Jörg Jeremias και τὸ θέμα πὺν θὰ παρουσιάσει θὰ εἶναι ἡ ἀληθῆς καὶ ψευδῆς προφητεία στὴν Παλαιὰ Διαθήκη.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Θεσσαλονίκη

Οἱ φετινὲς συναντήσεις τοῦ *Biblicum* τοῦ τομέα Βιβλικῆς Γραμματείας καὶ Θρησκευολογίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. θὰ ἔχουν ὡς θέμα τους τὰ προβλήματα μετάφρασης τῶν ἱερῶν κειμένων.

Στὴν πρώτη συνάντηση (8 Νοεμβρίου) ἡ Διευθύντρια τοῦ Τομέα ἀναπλ. Καθηγ. Ἄννα Κόλτσιου παρουσίασε τοὺς κεντρικοὺς ἄξονες τῆς φετινῆς θεματικῆς καὶ ἐπεσήμανε τὰ κεντρικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς χριστιανικῆς μετάφρασης («Ἡ ταυτότητα τῆς χριστιανικῆς μετάφρασης»).

Στὴ δεύτερη συνάντηση (13 Δεκεμβρίου) ὁ καθηγητής τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης Μιλτιάδης Κωνσταντίνου παρουσίασε τὸ ἔργο καὶ τίς ἀρχές πὺν διέπουν τὸ μεταφραστικὸ ἔργο τῶν Ἠνωμένων Βιβλικῶν Ἐταιρειῶν («Μεταφραστικὲς ἀρχές τῶν Ἠνωμένων Βιβλικῶν Ἐταιρειῶν»).

Στὴν τρίτη συνάντηση (10 Ἰανουαρίου) καλεσμένη ἦταν ἡ καθηγήτρια τοῦ Τμήματος Ἰταλικῆς Γλώσσας καὶ Φιλολογίας Α.Π.Θ. Ἐλένη Κασάπη, ἡ ὁποία παρουσίασε τοὺς βασικοὺς θεωρητικοὺς ἄξονες καὶ τοὺς μηχανισμοὺς τῆς σύγχρονης θεωρίας γιὰ τὴ μετάφραση σὲ συγκεκριμένα παραδείγματα ἀπὸ τὸ βιβλικὸ κείμενο («Προτεραιότητες στὴ μετάφραση ἱερῶν κειμένων καὶ μηχανισμοὶ σημασιολογικῆς κατανόησής τους»).

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010: Metz, Γαλλία

Στῆς 17 καὶ 18 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Metz διήμερο

σεμινάριο ἀφιερωμένο στὴ χριστολογία τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καὶ Πατέρων. Μέσα ἀπὸ τὴν ἀνάλυση κειμένων τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς γραμματείας ἀπὸ τὸν 3^ο αἰ. ἕως καὶ τὸν 7^ο αἰ. οἱ ὀμιλητὲς παρουσίασαν τὴν χριστολογικὴ διδασκαλία τῶν Πατέρων στὴν Ἀνατολή καὶ Δύση. Μεταξὺ τῶν ὀμιλητῶν ἦταν οἱ: M.-A. Vannier, J. Fantino, E. Cattaneo, O. Wermelinger, B. Pottier, T. Hainthaler, C. Harrison κ.ἄ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Θεσσαλονίκη

Κατὰ τὸ τρέχον τρίμηνο τὸ Τμήμα Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. πραγματοποίησε τὸ δεύτερο στὴ σειρά ἐντατικὸ ἐπιμορφωτικὸ σεμινάριο διάρκειας 60 ὡρῶν γιὰ κληρικοὺς ἢ καὶ ὑποψηφίους, καθὼς καὶ γιὰ ἀποφοίτους Λυκείων καὶ Πανεπιστημίων, τὸ ὁποῖο περιλάμβανε θέματα λειτουργικῆς, ὀμιλητικῆς, κατηχητικῆς, κ.ἄ. Στόχος τοῦ σεμιναρίου ἦταν ἡ κατάρτιση κληρικῶν σὲ θέματα πὺν ἀντιμετωπίζουν κατὰ τὴ διακονία τους καὶ ἡ ἐξοικείωσή τους μὲ τὴ σύγχρονη θεολογικὴ ἔρευνα.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2011: Θεσσαλονίκη

Στὸ πλαίσιο τῶν μηνιαίων συναντήσεων τοῦ Σεμιναρίου Ὁρθοδόξου Ἐρημνευτικῆς Θεολογίας τοῦ Τομέα Ἁγίας Γραφῆς καὶ Πατερικῆς Γραμματείας τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας προσκλήθηκαν καὶ μίλησαν οἱ ἐξῆς καθηγητὲς. Στῆς 20 Ἰανουαρίου ὁ ὁμότ. Καθηγητὴς τῆς Π.Δ. στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Marburg Jörg Jeremias, ὁ ὁποῖος παρουσίασε τὴν ἀληθινὴ καὶ τὴν ψευδῆ προφητεία στὴν Παλαιὰ Διαθήκη («“Wahre” und

“falsche” Prophetie im Alten Testament»). Στις 17 Φεβρουαρίου ο καθηγητής της Κ.Δ. του Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. Πέτρος Βασιλειάδης, ο οποίος παρουσίασε τις βασικές πτυχές του έρμηνευτικού του έργου κατά τη διάρκεια της ακαδημαϊκής του πορείας («Η πορεία ενός ορθόδοξου έρμηνευτή»). Στις 17 Μαρτίου προσκεκλημένος ήταν ο καθηγητής Βυζαντινής Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Άλέξανδρος Άλεξιάκης, ο οποίος παρουσίασε τις δογματικές και γενικότερες θεολογικές τάσεις που έκδηλώνονται στα δογματικά άνθολόγια του 8^{ου} και 9^{ου} αϊ. («Άνθολόγια και Άνθολογητές»). Τέλος, στις 14 Άπριλιου προσκεκλημένος είναι ο όμ.κ. καθηγητής του Πανεπιστημίου Yale Wayne Meeks, ο οποίος θα παρουσιάσει τὸ θεολογικὸ ὑπόβαθρο τῆς ἱεραποστολικῆς δράσης τοῦ ἀποστόλου Παύλου («From Jerusalem to Illyricum, Rome to Spain. The World of Paul’s Missionary Imagination»).

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2011: Θεσσαλονίκη

Στὸ πλαίσιο τῶν μηνιαίων συναντήσεων τοῦ ἐπιστημονικοῦ σεμιναρίου *Biblicum* τοῦ Τομέα Βιβλικῆς Γραμματείας καὶ Θεολογίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. πραγματοποιήθηκαν τρεῖς συναντήσεις στις ὁποῖες παρουσιάστηκαν θέματα μετάφρασης τῶν βιβλικῶν κειμένων. Στις 7 Φεβρουαρίου 2011 ὁ καθ. τῆς Π.Δ. τοῦ Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. Δημήτριος Καϊμάκης καὶ ἡ ἐπίκ. καθ. τοῦ Τμήματος Φιλολογίας Α.Π.Θ. Μυρτώ Κουτίτα-Καϊμάκη παρουσίασαν τις θεολογικές καὶ γλωσσικές ιδιαιτερότητες τοῦ κειμένου τῶν Ο΄ καὶ συζητήσαν τὰ μεταφραστικά προβλήματα μετὰ τὰ ὁποῖα ἔρχεται ἀντιμέτωπος

ὁ μεταφραστής σήμερα, προκειμένου νὰ ἀποδώσει τὸ κείμενό τους στὴ νέα ἑλληνική («Μεταφράζοντας τὸ κείμενο τῶν Ἑβδομήκοντα»). Στις 7 Μαρτίου ὁ ἐπίκ. καθηγητής τῆς Κ.Δ. τοῦ Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. Χαράλαμπος Ἄτματζίδης συζήτησε τὸ πρόβλημα ἀπόδοσης τοῦ τίτλου «πρεσβύτερος» στις ἐπιστολές τοῦ Ἰωάννου καὶ στὴν Ἀποκάλυψη («Μεταξὺ Σκύλλας καὶ Χάρυβδης. Οἰκιοποιητική ἢ ξενιστική μετάφραση τῆς Βίβλου»). Τέλος, στις 11 Ἀπριλιου ὁ καθηγητής τῆς Καινῆς Διαθήκης τοῦ Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. Πέτρος Βασιλειάδης θὰ παρουσιάσει τὰ θεολογικά προβλήματα που προκύπτουν κατὰ τὴ μετάφραση τῶν ἐκκλησιαστικῶν κειμένων («Ὁ θεολογικὸς προβληματισμὸς τῶν μεταφράσεων τῶν ἐκκλησιαστικῶν κειμένων»).

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2011: Θεσσαλονίκη

Στὸ διάστημα 4-6 Ἀπριλιου τὸ Τμήμα Θεολογίας Α.Π.Θ. διοργάνωσε ἀπὸ κοινού μετὰ τὴ Γενικὴ Γραμματεία τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν (WCC) καὶ εἰδικότερα τὸν ἄν. Γενικὸ Γραμματέα Γ. Λαυμόπουλο καὶ τὸν ὑπεύθυνο διαχριστιανικῶν σχέσεων πρωτοπρ. π. Δανιὴλ Buda μεταπτυχιακὸ σεμινάριο, στὸ ὁποῖο συμμετείχαν μεταπτυχιακοὶ φοιτητὲς ἀπὸ τις Ὁρθόδοξες Θεολογικὲς Σχολές τοῦ Balmand, τοῦ Sibiu καὶ τοῦ Δυρραχίου. Στὸ πλαίσιο τοῦ σεμιναρίου συζητήθηκαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς (WCC Special Commission on Orthodox Participation). Ὁμιλητὲς ἦταν: ὁ Μητροπολίτης Γεννάδιος Σασσίμων, Χρυσ. Σταμούλης, Γ. Μαρτζέλος, Μητροπολίτης Βασίλειος, π. Ν. Mosoiu, F. George, Ἰ. Κουρεμπέλές, Ν. Hoppe, Π. Βασιλειάδης, Σ. Τσομανίδης, Δ. Κούκουρα, π. D. Buda.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010: Βουκουρέστι, Ρουμανία, *Ἐπίσκεψη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου*

Παραθέτουμε στή συνέχεια τὴν ὁμιλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου σὲ ἐπίσημη συνεδρία τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρουμανίας, κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐπίσημης ἐπίσκεψής του, μὲ ἀφορμὴ τὶς ἐκδηλώσεις γιὰ α. τὴ συμπλήρωση 1685 ἐτῶν ἀπὸ τὴ σύγκληση τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, β. τὰ 125 ἔτη ἀπὸ τὴν ἀνακήρυξη τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας καὶ γ. τὰ 85 χρόνια ἀπὸ τὴν ἀνύψωσή της σὲ Πατριαρχεῖο.

«Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Βουκουρεστίου,

Μητροπολίτα Μουντενίας καὶ Δοβρογέας,

Πατριάρχα Ρουμανίας καὶ Τοποτηρητὰ τοῦ Θρόνου Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας κύριε Δανιήλ,

Ἱερώτατοι Μητροπολίται καὶ Ἀρχιεπίσκοποι,

Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι,

Ὁ Χριστὸς ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν!

Χαρὰ πολλὴ καὶ συγκίνησις βαθυτάτη πληροῖ τὴν καρδίαν ἡμῶν εὐρισκομένων ἐν μέσῳ τῆς ἀξιοθέου χορείας τῶν ποιμένων τοῦ εὐσεβοῦς Ρουμανικοῦ λαοῦ, ἐν μέσῳ ἀδελφῶν ἀγαπητῶν, ἐπιποθῆτων καὶ περισπουδάστων. Τὴν χαρὰν δὲ καὶ συγκίνησιν ταύτην μετὰ Θεὸν χρωστοῦμεν εἰς τὸν πολυφίλητον ἀδελφὸν ἡμῶν, τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην κύριον Δανιήλ, ὁ ὁποῖος εὐγενῶς προσεκάλεσε τὴν ἡμετέραν Μετριότητα ἵνα προσέλθωμεν καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐορτάσωμεν τρεῖς σπουδαίας ἱεράς ἐπετεῖους: α) Τὴν συμπλήρωσιν 1685 ἐτῶν ἀπὸ

τῆς συγκλήσεως τῆς Ἁγίας Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, β) 125 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας καὶ γ) 85 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀνυψώσεως αὐτῆς εἰς Πατριαρχεῖον, εἰς τὰ πλαίσια τῆς ὑπὸ τῆς ἰδίας Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας προκηρύξεως τοῦ ἔτους 2010 ὡς «Ἔτους τοῦ Ὁρθοδόξου Συμβόλου Πίστεως καὶ τῆς Ρουμανικῆς Αὐτοκεφαλίας». Εὐχαριστοῦμεν τῷ Μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ Πατριάρχῃ κυρίῳ Δανιήλ ἀπὸ κέντρου ψυχῆς. Ἦδη ἠκούσαμεν μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὴν ἐναρκτήριο ὁμιλίαν του καὶ ἐκρατήσαμεν ὑπὸ σημείωσιν τὰς βασικὰς συνιστώσας τῆς εἰσηγήσεώς του. Ἄλλωστε εἶναι γνωστὴ πρὸ πολλοῦ ὄχι μόνον ἡ στωμυλία τοῦ ἀγίου ἀδελφοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ λιπαρὰ αὐτοῦ θεολογικὴ κατάρτισις καὶ ἡ περὶ τὴν Δογματικὴν λαμπρὰ συγκρότησις.

Α.

Ἡ ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας Ἁγία Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, συνεκλήθη, ὡς γνωστόν, διὰ τὴν ἀντιμετώπιση τὴν φρικαλέαν αἵρεσιν καὶ βλασφημίαν τοῦ Ἀρειανισμοῦ. Ἡ περιοχὴ τῆς Βλαχίας εἶχε καὶ αὐτὴ προσβληθῆ ὑπὸ τῆς ἀρειανικῆς λύμης, δύο δὲ ἐπίσκοποι τῆς Βλαχίας, ὁ Οὐρσάκιος καὶ ὁ Οὐάλλης εἶχον προσχωρήσει εἰς τὴν αἵρεσιν καὶ εἶχον καταστῆ λύκοι βαρεῖς ἀντὶ ποιμένων. Ἄλλ' ὑπῆρχον εὐτυχῶς ἐνταῦθα, ὅπως καὶ εἰς ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ καλοὶ ποιμένες, ἀγρυπνοῦντες ὑπὲρ τῶν λογικῶν προβάτων τῆς ποιμνῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐχόμενοι στεροῶς τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως. Μεταξὺ τούτων ἦτο καὶ ὁ ἐκ Δακίας Ἐπίσκοπος Θεόφιλος, ὁ ὁποῖος εἶναι εἰς ἕκ τῶν Ἁγίων 318 Θεοφόρων Πατέρων τῆς

Α' Οικουμενικῆς Συνόδου, συνυπογράφας τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς. Ἐπομένως ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία ἔχει προσθέτους λόγους διὰ νὰ μνημόσεται πανηγυρικῶς τὴν ἀγομένην ἐπέτειον. Οἱ 318 Πατέρες δὲν ἦσαν ἀπλῶς Ἐπίσκοποι ἢ ἱερωμένοι. Ἦσαν ὄντως Θεοφόροι, εἶχον τὸν Χριστὸν ἐνοικοῦντα εἰς τὴν καρδίαν των καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπλήρου τὴν ὑπαρξίν των. Εἶχον ὑπερβῆ τὸ στάδιον τῆς καθάρσεως, εἶχον καθυποτάξει τὰ ψεκτὰ πάθη καὶ εἶχον δεχθῆ τὸν θεῖον φωτισμόν, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔδιδε τὴν δυνατότητα διακρίσεως τῆς ἀληθείας ἀπὸ τὸ ψεῦδος, τοῦ φωτὸς ἀπὸ τὸ σκοτός, τοῦ θεοῦ θελήματος ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ πονηροῦ. Ἐκοσμοῦντο πλουσίως ἀπὸ τὸν καρπὸν τοῦ Πνεύματος «ἐν πάσῃ ἀγαθῶσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ» (Ἐφεσ. 5:9). Ἦσαν ἡδὴ θεόπται! Εἰς τοῦτο ἀκριβῶς διέφερον ἀπὸ τὸν Ἄρειον καὶ ὄλους τοὺς αἰρετικούς, οἱ ὁποῖοι προσεπάθον νὰ θεολογήσουν χωρὶς τὰς προϋποθέσεις τοῦ προσωπικοῦ ἁγιασμοῦ καὶ οὕτως ἐθαλασσομάχουν εἰς τὸ ἔρεβος τῆς πλάνης, βαττολογοῦντες περὶ τῶν Θεῶν καὶ μὴ θεολογοῦντες. Ὅταν ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ὠμίλει, ἐξέφερε λόγον Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐνοικοῦσεν ἐν τῇ καρδίᾳ του. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ «Ὁμοούσιος» δὲν ἦτο ἐφεύρημα ἰδικόν του, ἀλλὰ πληροφορία ἀσφαλῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅταν ὁ Ἅγιος Σπυρίδων ἐθαυματουργεῖ διὰ τῆς κεράμου, ὁ ἴδιος ὁ Τριαδικὸς Θεὸς ἐνήργει. Ὅταν ὁ Ἅγιος Νικόλαος ἐξίστατο κατὰ τῆς βλασφημίας καὶ σκληρύνσεως τοῦ Ἄρειου μαχητικῶς, ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ἐχειρίζετο τὸ φραγγέλιον τῆς ἀπαθοῦς ὀργῆς τοῦ Ἐπισκόπου Του. Εἰς τὰ πρόσωπα, λοιπόν, τῶν συγκροτηθέντων τὴν ἀγιωτάτην ἐκείνην Σύνοδον Πατέρων, ἔχομεν τὸ διαχρονικὸν ὑπόδειγμα τῆς ἀσφαλοῦς

Θεολογίας καὶ τὸ τίμιον ἀρχέτυπον τοῦ γνησίου Πατρὸς καὶ Διδασκάλου.

Ἡ ἁγία Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος κατήρτισεν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὸ πρῶτον Σύμβολον Πίστεως, τὸ ὁποῖον συνεπλήρωσε μετὰ ταῦτα διὰ τῶν πέντε τελευταίων ἄρθρων ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγία Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τοῦ 381. Ἀμφότεραι αἱ ἅγαι Σύνοδοι ὑπηρετήσαν τὴν ἱερωτέραν καὶ ὑψηλοτέραν ὑπόθεσιν εἰς τὴν ζωὴν τῶν Χριστιανῶν, ἢ ὁποῖα δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν ἐνότητα, τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τῆς δογματικῆς τῶν ἀποφάνσεως, ἢ ὁποῖα συνοπτικῶς ἀποκρυσταλλοῦται εἰς τὸ ἱερὸν Σύμβολον, διεξωγράφησαν τὰ «ἐσκαμμένα» τοῦ ὀρθοδόξου πιστεύματος, πᾶσα ὑπέρβασις τῶν ὁποίων θέτει τὸν τολμηρίαν ἐκτὸς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ Φανάριον, εἰς τὴν παλαιὰν αἰθουσαν συνεδριῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱεράς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μετὰ τὴν ἄλλων εἰκονογραφικῶν θεμάτων, εὐρίσκεται γραμμένον καλλιτεχνικῶς ἐπὶ τῶν τεσσάρων τοίχων τὸ Σύμβολον Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως, ὑποδηλοῦν σαφέστατα ὡς πύρινος κύκλος τὰ ἱερά ταῦτα «ἐσκαμμένα», τὰ ὁποῖα οὐδεὶς δύναται νὰ ἀγνοήσῃ ἢ νὰ ὑπερβῆ. Ἦρκεσε, πολὺ ἀργότερον, ἢ προσθήκη εἰς τὸ Σύμβολον μᾶς καὶ μόνης λέξεως, τοῦ γνωστοῦ Filioque, διὰ νὰ δημιουργηθοῦν νέα κακοδοξία καὶ σχίσματα καὶ αἵρέσεις, αἱ ὁποῖα κρατοῦν μέχρι σήμερον τὸν Δυτικὸν Χριστιανισμόν μακρὰν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς. Ὡς εὐφύως παρετήρησε σύγχρονος Θεολόγος, τὸ Σύμβολον εἶναι μία πνευματικὴ σημαία, καὶ αἱ σημαῖα ἔχουν ὡς ἀποστολὴν νὰ ἐνώνουν ὁμόδοξα σύνολα ἀνθρώπων κάτω ἀπὸ κοινὰ ἰδεώδη. Εὐρισκόμεθα, λοιπόν, οἱ εὐσεβῶς εἰς Χρι-

στον πιστεύοντες ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου Νικαίας - Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ὁποῖον διασαλπίζει ποῖος εἶναι ὁ ζῶν Θεός, ποία ἡ περὶ ἡμᾶς οἰκονομία του, ποία ἡ ἀληθής Ἐκκλησία καὶ ποία ἡ ἐλπίς τῶν πιστευόντων. Εἰς παλαιότερας ἐποχὰς τὰ ἐκδιδόμενα ὑπὸ τινων Ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Πιστοποιητικὰ Βαπτίσεως, ἔφερον τετυπωμένον κυκλοτερεῶς ὀλόκληρον τὸ Σύμβολον, ὡς πρόχειρον ὑπόμνησιν τῆς σωζούσης θείας ἀληθείας εἰς τὸν βαπτισθέντα. Τοῦτο τὸ ἀκριβὲς καὶ σωτήριον πιστευμα καλούμεθα καὶ εἰς τὰς παρούσας ἡμέρας ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ διακρατήσωμεν ἀδιαλώβητον καὶ ἀνόθευτον ὡς γράμμα, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ βιώσωμεν ἐν τῇ καθημερινῇ πράξει ἐπόμενοι τοῖς Θεοφόροις Πατράσι καὶ πᾶσι τοῖς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας Ἁγίοις.

B.

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους περιέθαλπε φιλοστόργως εἰς τοὺς μητρικοὺς κόλπους τῆς τοὺς πιστοὺς τῶν Παραδουναβίων Χωρῶν, ὡς τέκνα αὐτῆς ἐν Κυρίῳ γνήσια καὶ λιαν ἠγαπημένα, σεβομένη πάντοτε τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν αὐτοτέλειαν. Καὶ αὐτὰ ἐπίσης ἐπέδειξαν πρὸς αὐτὴν ἀνάλογον ἀγάπην καὶ σεβασμόν, πολλάκις βαστάσαντα μέρος τοῦ σταυροῦ τῆς. Εἰς καιροὺς δυσχειμέρους οὐδέποτε ὤκησε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν καὶ συμπαράστασιν τῶν Ρουμάνων, ἰδίως ὅταν στοιχεῖα ξένα πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐνέσκηπτον σπειρόντα ζιζάνια πλάνης καὶ ἑτεροδιδασκαλίας καὶ ἀναστατοῦντα τὰς τοπικὰς Ἐκκλησίας. Τὰ ὀνόματα τῶν ἐν Ἁγίοις προκατόχων ἡμῶν Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν Νήφωνος τοῦ Β', Κυρίλλου Ἱερομάρτυρος τοῦ Λουκά-

ρεως, Ἀθανασίου Γ' τοῦ Πατελλάρου, ὡς καὶ τοῦ ἀοιδίμου Ἱερεμίου Β' τοῦ Τρανου, ἔχουν ἀρρηκτως συνδεθῆ μετὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Ρουμανίας, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν στερέωσιν ἐνταῦθα τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς ὥρας ἐξάρσεως τῆς οὐνιτικῆς προπαγάνδας τῶν Ἰησουϊτῶν. Τὴν πρὸς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα τῶν Παραδουναβίων Χωρῶν ἰδιαίτερον ἀγάπην καὶ στοργὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπογραμμίζει πάντοτε ἡ δωρεὰ κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα τοῦ ἱεροῦ σκηνώματος τῆς Ὁσίας Παρασκευῆς τῆς ἐξ Ἐπιβατῶν τῆς Θράκης εἰς τὸν Ἡγεμόνα Βασίλε Λούπου τῆς Μολδαβίας, τὸ ὁποῖον ἀγιάζει μέχρι σήμερον τὸ Ἰάσιον. Τὸ 1885, ἐπὶ Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Καλλίνικου, ὁ ἀοιδίμος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Δ' καὶ ἡ περὶ αὐτὸν Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος, οἰκονομοῦντες τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῆς Ρουμανίας ἐπὶ τὰ βελτίω, καὶ πρὸς διασφάλισιν τοῦ Ὁρθοδόξου πνεύματος ἀπὸ πάσης πολιτειοκρατικῆς ἐννοίας καὶ ἐπηρείας, μετὰ καὶ τὴν παλαιότερον ἐξενεχθεῖσαν «Διαγνώμην» τοῦ ἀοιδίμου προκατόχου ἡμῶν Σωφρονίου τοῦ Γ', ἀνεκήρυξαν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας Ἀυτοκέφαλον, ἐκδόντες ἀνάλογον Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Τόμον, τοῦ Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας ἀνυψουμένου εἰς Πριμάτον αὐτῆς. Οὕτως ἡ πολυφίλητος θυγάτηρ ἀνεδείχθη πλέον σεβασμία ἀδελφῆ, τῆς Ἰσης ἀπολαύουσα τιμῆς πρὸς τὰς λοιπὰς Ἁγιοπάτας Ἀυτοκεφάλους Ἐκκλησίας. Τοῦτο δὲν ἀπέκοψεν ἀσφαλῶς ποτὲ τὸν ὁμόφυλον λῶρον τῆς ἀγάπης καὶ οὐδὲν ἑμείωσε τὸ ἐν Χριστῷ πνευματικὸν καὶ κανονικὸν ἐνδιαφέρον τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὴν χειραφετηθεῖσαν Ἐκκλησίαν. Εἴμεθα πάντοτε σύσσωμοι καὶ συναιμοὶ ἐν Χριστῷ, τῆς αὐτῆς εὐσεβοῦς παρα-

δόσεως και ἱερᾶς κληρονομίας συγκληρονόμοι, «τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμφυχοι, τὸ ἐν φρονούντες» (Φιλιπ. 2: 2). Ὅταν δὲ ἐπέστη ὁ καιρὸς καὶ τὴν Πατριαρχικὴν ἀξίαν προφρονῶς παρεχώρησεν ἡ ποτνία Μήτηρ Ἐκκλησία πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας, συνευδοκουσῶν καὶ τῶν λοιπῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἐν ἔτει σωτηριῷ 1925, ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βασιλείου τοῦ Γ', τοῦ Μητροπολίτου Μύρωνος ἀνυψωθέντος εἰς πρῶτον Πατριάρχην Ρουμανίας. Συμπληρουμένων οὕτως ἐφέτος 125 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας καὶ 85 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀνυψώσεως αὐτῆς εἰς Πατριαρχεῖον, ἀξιοχρέως τιμῶμεν ἀμφοτέρας τὰς εὐτυχεῖς ἐπετεῖους, ἐν δοξολογία πολλῇ τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. Εὐλαβῶς ἀναπολοῦμεν τὰς σεπτὰς μορφὰς τῶν ὑπουργησάντων εἰς τὴν μεγάλην χάραν τοῦ πιστοῦ Ρουμανικοῦ λαοῦ αἰοιδίμων Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν Ἰωακείμ τοῦ Δ' καὶ Βασιλείου τοῦ Γ', αἱ μακάριαι ψυχαὶ τῶν ὁποίων ἀναμφιβόλως, ὡς καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν αἰοιδίμων Πατριαρχῶν Ρουμανίας Μύρωνος, Νικοδήμου, Ἰουστινιανοῦ, Ἰουστίνου καὶ Θεοκτίστου, συγκαίρουν σήμερον μετὰ πάντων ἡμῶν.

Μακαριώτατε,

Ἀτενίζοντες εἰς τὸ μέλλον εὐχόμεθα ἀπὸ κέντρου ψυχῆς καὶ καρδίας κατὰ πάντα ἀσφαλῆ τὸν πλοῦν τῆς Ἱερᾶς τῆς Ρουμανίας Νηός, ἐπὶ τῶν δεδομένων τοῦ χάριτος τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ ἱεροῦ τῆς Πίστεως ἡμῶν Συμβόλου, τῶν Θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων, τῆς πρὸς πᾶσαν Ἐκκλησίαν Χριστιανῶν Ὁρθοδόξων φιλαδέλφου γνώμης καὶ ἀγαστῆς μετ' αὐτῆς συνεργασίας καὶ τῆς πρὸς ἅπασαν τὴν ἀνθρωπότητα ὀφειλομένης ἀγάπης καὶ εἰρηνικῆς διαθέσεως. Ὡς Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον προσ-

δοκῶμεν συνέχισιν εἰς τὸ διηνεκὲς τῶν ἀρίστων διεκκλησιαστικῶν σχέσεων, τὰς ὁποίας ὠκοδόμησαν οἱ αἰοιδίμοι πατέρες καὶ προκάτοχοι ἡμῶν, φιλοδοξοῦντες «περισεῦναι μᾶλλον» (Α' Θεσ. 4: 10). Αἱ ἡμέρα ποῦ ἔρχονται εἰς τὸν παγκόσμιον ὀρίζοντα, ἀνθρωπίνως ὀμιλοῦντες, δὲν προμηνύουν εὐδίαν. Ποικίλαι κρίσεις σοβοῦν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ κόσμου. Ἡ χριστιανικὴ ἡμῶν μαρτυρία πρὸς τὸν ἄνθρωπον σήμερον, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, πρέπει νὰ εἶναι ἐκκλησιοκεντρικὴ, συμπαγῆς, ἰσχυρὰ, ἀσπληρῶς ἐρειρισμένη ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς ὀρθοδόξου πνευματικῆς παραδόσεως καὶ ἐμπειρίας, διὰ νὰ εἶναι καὶ πειστικὴ. Τῷ συνδέσμῳ λοιπὸν τῆς ἀγάπης συνδεόμενοι πάντοτε, καλούμεθα νὰ χωρήσωμεν εἰς τὰ πρόσω. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τὴν προσδοκίαν αὐτὴν συμμερίζεσθε ἐξ ἴσου καὶ ὑμεῖς ἅπαντες. Τὰς ἀγίας εὐχὰς τοῦ Ὁσίου Δημητρίου τοῦ Νέου, προστάτου τοῦ Βουκουρεστίου, μετὰ τῆς μνήμης τοῦ ὁποίου συνεδέθησαν οἱ ἑορτασμοὶ τῶν εὐτυχῶν ἐπετεῖων ἐπικαλούμενοι ἐπὶ τὸ πλήρωμα ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, δεόμεθα ἐκτενῶς Κυρίου Παντοκράτορος: «Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε, καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον τῆς κατὰ Ρουμανίαν Ἐκκλησίας, καὶ κατάρτισαι αὐτὴν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ Σου!»!

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Ἀθήνα

Στις 6 τοῦ μηνὸς στὴν Ἱερὰ Μονὴ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στὴν Πεντέλη πραγματοποιήθηκε ἐκδήλωση πρὸς τιμὴ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, ὁ ὁποῖος ἔχει ὀρίσσει προστάτης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Μετὰ τὴν καθιερωμένη Θεία Λειτουργία, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου ἔλαβε χώρα κοινὴ σύ-

σκεψη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ καθηγητῶν ἀπὸ τὶς Θεολογικὲς Σχολὲς Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ἐνῶ ὁ Ἐπ. Καθηγητὴς Παν. Ὑφαντῆς ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Οἱ χειρισμοὶ τοῦ κακοῦ στὴ θεολογικὴ σκέψη τοῦ ἱεροῦ Φωτίου». Στὴν ἐκδήλωση παρουσιάστηκε ὁ τιμητικὸς τόμος, ποὺ ἐκδόθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ περιέχει τὶς σχετικὲς ὁμιλίαι τῶν καθηγητῶν ποὺ ἔχουν πραγματοποιηθεῖ τὰ τελευταῖα 40 χρόνια στὸ πλαίσιο τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Πεντέλης.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Γενεύη, Ἑλβετία

Στὶς 16-22 τοῦ μηνὸς συνήλθε ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἡ ὁποία προέβη στὴ λήψη ἀποφάσεων σχετικὰ μὲ θεολογικὰ καὶ κοινωνικὰ προγράμματα τοῦ Ὄργανισμοῦ. Μεταξὺ τῶν θεμάτων συζητήθηκαν τὸ ζήτημα τῆς ἀναδιοργάνωσης τοῦ Π.Σ.Ε., ἡ προετοιμασία τῆς Οἰκουμενικῆς Διάσκεψης Εἰρήνης στὴν Τζαμάικα τὸν Μάιο τοῦ τρέχοντος ἔτους, καὶ ἡ προετοιμασία τῆς Γενικῆς συνέλευσης τοῦ Συμβουλίου ποὺ ἐπίκειται νὰ γίνῃ στὴν Νότια Κορέα τὸ 2013 μὲ θέμα «God of life, lead us to justice and peace».

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011: Γενεύη, Ἑλβετία

Στὶς 22-26 τοῦ μηνὸς συνήλθε στὸ Ὁρθόδοξο Κέντρο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ Σαμπεζὺ Γενεύης ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Παραθέτουμε α. τὸ ἀνακοινωθὲν ποὺ ἐκδόθηκε μετὰ τὴ λήξη τῶν ἐργασιῶν καὶ β. τὴν εἰσήγηση τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννου Ζηζιούλα.

Α. Ἀνακοινωθὲν τῆς Γραμματείας τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς

Συνήλθεν εἰς τὸ ἐν Σαμπεζὺ Γενεύης Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀπὸ 22ας ἕως 26ης Φεβρουαρίου 2011, ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς προήδρευεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης, ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Γραμματεὺς δ' αὐτῆς ἦτο ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἑλβετίας κ. Ἱερεμίας, Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου. Ἡ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ εἶχεν ὡς ἔργον τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς μελέτης τοῦ θέματος τοῦ Ἀυτοκεφάλου καὶ τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ ὡς καὶ τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος τῶν Ὁρθοδόξων Διπτύχων.

1. Ἡ Ἐπιτροπὴ, μετὰ τὴν ἐναρκτήριον ὁμιλίαν τοῦ Σεβ. Προέδρου καὶ τὴν ἐναρκτήριον εἰσήγησιν τοῦ Γραμματέως αὐτῆς συνέχισε τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Τόμου Ἀυτοκεφαλίας τὸ ὁποῖον εἶχε παραμείνει ἐκκρεμὲς ἀπὸ τὴν προηγουμένην συνάντησιν αὐτῆς. Γενομένης μακρᾶς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου δὲν ἐπετεύχθη ὁμόφωνος ἐπ' αὐτοῦ ἀπόφασις. Δοθέντος ὅτι κατὰ τὸν ἰσχύοντα Κανονισμόν αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς δεόν νὰ λαμβάνωνται ἐν ὁμοφωνίᾳ, δὲν ἐπετεύχθη συμφωνία ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ Ἀυτοκεφάλου καὶ τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ τὸ ὁποῖον τελεῖ εἰσέτι ἐν ἐκκρεμότητι.

2. Ἡ Ἐπιτροπὴ συνεζήτησε καὶ τὸ θέμα τῶν Ὁρθοδόξων Διπτύχων καὶ ἐξήτησε τὰς διαφορὰς κανονικὰς καὶ ἐκκλησιολογικὰς πτυχὰς αὐτοῦ, περιέγραψε τὴν σύγχρονον πρᾶξιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλη-

σίας εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ ὁμοφώνως διετύπωσε τὴν ἀποψιν ὅτι τυγχάνει ἐπιβεβλημένον νὰ καταρτισθοῦν εἰς τὸ μέλλον ἐνιαῖα Δίπτυχα ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἀπτῆ ἔκφρασις τῆς ἐνότητος αὐτῆς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ περιέγραψε καὶ τὰ κριτήρια διὰ τὴν ἀναγραφὴν καὶ κατάταξιν Ἐκκλησίας τινὸς ἐν τοῖς Ἱεροῖς Διπτύχοις ὡς αὐτὰ ἐφαρμόζονται μέχρι σήμερον. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξήτασε τὸ αἴτημα τῶν Ἐκκλησιῶν Πολωνίας καὶ Ἀλβανίας περὶ ἐνιαίας κατατάξεως αὐτῶν εἰς τὰ Ἱερὰ Δίπτυχα ἀπασῶν τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, προηγουμένης τῆς Ἐκκλησίας Πολωνίας, καὶ προέτεινε τὴν ἀνάλογον προσαρμογὴν τῶν Διπτύχων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξήτασε τὰ αἰτήματα:

α) τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας περὶ ἀνυψώσεως αὐτῆς εἰς τὰ Ἱερὰ Δίπτυχα πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν ἔκτην θέσιν,

β) τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου περὶ ἀνυψώσεως αὐτῆς εἰς ἀνωτέραν θέσιν ἐν τοῖς Ἱεροῖς Διπτύχοις,

γ) καθὼς καὶ τὴν παρατηρουμένην διαφοροποίησιν ἐν τοῖς Ἱεροῖς Διπτύχοις Ἐκκλησιῶν τινῶν τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὴν συμπερίληψιν Ἐκκλησιῶν μὴ πανορθοδόξως ἀνεγνωρισμένων ὡς Αὐτοκεφάλων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ διεπίστωσε τὴν ἀδυναμίαν ἐξευρέσεως ὁμοφώνως ἀποδεκτῆς προτάσεως ὡς πρὸς τὰ θέματα ταῦτα.

† Ὁ Περγάμου Ἰωάννης, Πρόεδρος

B. Εἰσήγησις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου

Σεβάσμιμοι καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί, οἱ ἐκπροσωποῦντες τὰς ἀγιωτάτας Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ,

Ἡ χάρις τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἡμῶν ἀξιῶναι καὶ πάλιν ἡμᾶς νὰ συνέλθωμεν ἐπὶ τὸ αὐτό, ἵνα συνεχίσωμεν τὸ ἀνατεθὲν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐπιτροπῇ ἔργον τῆς προπαρασκευῆς τῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἀπασχολήσουν τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ, σὺν Θεῷ, Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἐκ μέρους τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Βαρθολομαίου χαιρετίζομεν ἐν πολλῇ ἀγάπῃ καὶ τιμῇ ἕνα ἕκαστον ἐξ ὑμῶν, ὑποδεχόμενοι ὑμᾶς εἰς τὸν οἶκον τοῦτον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς φιλοξενουμένους αὐτοῦ, καὶ παρακαλοῦμεν, ὅπως μεταφέρητε εἰς τοὺς σεπτοὺς Προκαθημένους τῶν ὧν ἐκπροσωπεῖτε Ἐκκλησιῶν τὰς εὐγνώμονας εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τὴν πρόφρονα ἀνταπόκρισιν αὐτῶν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῆς παρούσης συναντήσεως. Εὐχόμεθα, ὅπως ἡ διαμονὴ ὑμῶν ἐνταῦθα εἶναι κατὰ πάντα ἱκανοποιητικὴ, ἢ δὲ συνεργασία ἡμῶν ἀγάστη καὶ καρποφόρος πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης ἡμῖν εὐθύνης εἰς δόξαν τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ καὶ προαγωγὴν τῆς ἐνότητος τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ὡς εἶναι ἤδη γνωστόν, οἱ Προκαθημένοι τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, συνελθόντες ἐν Φαναρίῳ κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 2008, ἀπεδέχθησαν τὴν πρότασιν τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ὅπως ἐπισπευσθῇ ἡ προετοιμασία τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἄνευ χρονοτριβῆς ἐνεργοποιήσεως τῶν ἀρμοδίων διορθοδόξων ὀργάνων. Οὕτω, τὸν Ἰούνιον τοῦ ἔτους 2009 συνήλθεν ἐνταῦθα ἡ Δ' Προσυνοδικὴ Πανορθόδο-

ξος Διάσκεψις, ἣτις καὶ ἐπελήφθη, θεία χάριτι, ἐπιτυχῶς τοῦ ἀκανθώδους θέματος τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς δι' ἀποφάσεων, αἱ ὁποῖαι, γενόμεναι δεκατὶ πανορθοδόξως μεθ' ἰκανοποιήσεως, ἐτέθησαν ἤδη εἰς ἐφαρμογὴν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Διασπορᾷ. Ἐν συνεχείᾳ τὸν Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 2009 συνήλθεν ἐνιαυθῶ ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου πρὸς προπαρασκευὴν τῶν ὑπολειπομένων θεμάτων τῆς Συνόδου, ἥτοι τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ, τοῦ Αὐτονόμου καὶ τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως τούτου, καὶ τέλος τῆς τάξεως τῶν ἱερῶν Διπτύχων, τὰ ὁποῖα ἀκολουθεῖ καὶ ἐφαρμόζει ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν.

Ἐκ τῶν θεμάτων τούτων ἡ Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ ὠλοκλήρωσε τὸ ἔργον τῆς, ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦ Αὐτονόμου, ἡσχολήθη δὲ καὶ μετὰ τὸ θέμα τοῦ Αὐτοκεφάλου ἀπὸ τοῦ σημείου, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀφήσει αὐτὸ ἡ προηγουμένη συνάντησις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν ἔτει 1993, καταλήξασα εἰς συμφωνίαν, ἣτις ἀπετυπώθη εἰς τὰ ὑπογραφέντα πρακτικὰ ὡς ἀκολουθῶς:

«Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐμελέτησεν, ἐν πρώτοις, τὸ περιεχόμενον τῆς παραγράφου 3 γ' τοῦ ὑπὸ τῆς προηγουμένης, ἐν ἔτει 1993 συνελθούσης, Συνελεύσεως αὐτῆς ἐγκριθέντος κειμένου περὶ τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ».

Ἡ παράγραφος αὕτη παρεπέμφθη εἰς τὴν παροῦσαν Ἐπιτροπὴν πρὸς πληρεστέραν ἐπεξεργασίαν καὶ ἀναζήτησιν τῆς ἐπ' αὐτῆς ἐνιαίας θέσεως τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνέκρινε τὸ κάτωθι κείμενον:

3 γ) *Ἐκφράζων τὴν συγκατάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας - μητρὸς καὶ τῆν πανορθόδοξον*

συναίνεσιν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀνακηρύσσει ἐπισημῶς τὸ αὐτοκέφαλον τῆς αἰτήσαμένης Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Τόμου τῆς Αὐτοκεφαλίας.

Ὁ Τόμος οὗτος ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, συμμαρτυρούντων ἐν αὐτῷ διὰ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν τῶν Μακαριωτάτων Προκαθημένων τῶν ἀγιοτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, πρὸς τοῦτο προσκαλουμένων ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου»[].*

Ἐκ τούτων καταφαίνεται ὅτι τὸ προκειμένον ἡμῖν ἔργον ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦ Αὐτοκεφάλου συνίσταται εἰς τὴν ἐξέτασιν δύο καὶ μόνον κατ' οὐσίαν ζητημάτων. Τοῦτο μὲν τοῦ περιεχομένου τοῦ Τόμου, δι' οὗ θὰ ἀνακηρύσσεται τὸ Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίας τινός, τοῦτο δὲ τοῦ τρόπου τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ. Περὶ τοῦ τελευταίου τούτου σημείου ἐγένετο μακρὰ συζήτησις καὶ ἐγένοντο διάφοροι προτάσεις κατὰ τὴν προηγουμένην συνάντησιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἡμῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἦτο ἄσκοπον καὶ ἐπιζημίως χρονοβόρον νὰ ἐπαναληφθοῦν καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν συνάντησιν. Διὸ καὶ προτείνεται, ὅπως περιορισθῇ ἡ συζήτησις εἰς τὴν μὴ τυχοῦσαν τότε γενικῆς ἀποδοχῆς πρότασιν τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου περὶ τοῦ τρόπου ὑπογραφῆς τοῦ Τόμου Αὐτοκεφαλίας, διὰ τῆς ὑποβολῆς ἐναλλακτικῶν τυχόν προτάσεων ἐκ μέρους κυρίως τῶν διαφωνούντων πρὸς τὴν ἐν λόγῳ πρότασιν.

(* ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ: Τὸ περιεχόμενον τοῦ Τόμου Αὐτοκεφαλίας καὶ ὁ τρόπος καταχωρίσεως τῶν ὑπογραφῶν τῶν Προκαθημένων τῶν ἀγιοτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν παρεπέμφθησαν πρὸς ἐπεξεργασίαν καὶ ἀναζήτησιν ἐνιαίας ἐπ' αὐτῶν θέσεως τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν ἐπομένην Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν).

Δοθέντος ὅτι ὁ χρόνος ἡμῶν τυγχάνει περιορισμένος καὶ εἶναι ἀνάγκη ὅπως προχωρήσωμεν καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος τῶν Διπτύχων προτείνωμεν, ὅπως ἀφιερῶσωμεν εἰς τὸ θέμα τοῦτο, τοῦ τρόπου δηλονότι ὑπογραφῆς τοῦ Τόμου, τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν κυρίως ἐργασιῶν ἡμῶν, τὴν δὲ δευτέραν εἰς τὸ ζήτημα τοῦ περιεχομένου τοῦ Τόμου Αὐτοκεφαλίας, ὥστε νὰ δοθῇ χρόνος καὶ διὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος τῶν Διπτύχων. Ἐὰν ἡ πρότασις αὕτη τυγχάνῃ τῆς ἐγκρίσεως ὑμῶν, τότε θὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὴν ἔδραν νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τοῦ χρονοδιαγράμματος τούτου, ζητοῦσα τὴν κατανόησιν καὶ συνεργασίαν ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ἡμῶν.

Σεβάσιμοι καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πορευομένη πρὸς τὴν ἀποφασθῆσαν νὰ συγκλιθῇ Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον αὐτῆς ἐπιθυμῶν νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν καιρῶν, αἱ ὁποῖαι καὶ ἐπιβάλλουν στενοτέραν καὶ τακτικότεραν ἐπικοινωνίαν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπιέγεται νὰ ἐνισχύσῃ τὸ συνοδικὸν αὐτῆς σύστημα, διὰ νὰ μὴ παραμείνῃ κατατεμαχισμένη εἰς μεμονωμένας τοπικὰς Ἐκκλησίας, καθ' ὃν χρόνον ὁ κόσμος συρρικνοῦται ταχύτατα καὶ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὴν μίαν ἄκρην τῆς ὑψηλοῦ ἐπηρεάζουν αὐτοστιγμῆι σχεδὸν κάθε γωνίαν τῆς γῆς. Ἡ Ὁρθοδοξία δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιβιώσῃ, ἐὰν παραμείνῃ ἐν ἀπομονώσει ἢ ἐν κατατμήσει εἰς ἀτάκτους τοπικὰς ἐνότητας.

Ἀποτελεῖ ὑψίστην εὐθύνην ὄλων τῶν ἐμπεισιτεμένων τὴν ἡγεσίαν τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ὅπως προωθήσωσιν τὴν ἐνότητα αὐτῆς παντὶ σθένει καὶ ἄνευ χρονοτριβῆς. Διὸ καὶ ἡ σύγκλησις τῆς ἀπὸ πέντε περιόπου δεκαετιῶν (!) ἀποφασισθείσης Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ἐπιέγει.

Ἄς ἔχωμεν τοῦτο κατὰ νοῦν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς ἡμῶν. Ἄλλ' ἐὰν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὀφείλῃ ὄντως νὰ παρακολουθῆσῃ τὰς συγχρόνους ἐξελίξεις καὶ νὰ μὴ κλεισθῇ εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς, δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τῆς τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῆς ἐκκλησιολογίας καὶ τὴν μακρὰν παράδοσιν αὐτῆς.

Ἰδιαίτερος ἰσχύει τοῦτο προκειμένου περὶ θεμάτων οἷα τὰ ἀπασχολοῦντα τὴν Ἐπιτροπὴν ἡμῶν, τὰ ὁποῖα ἄπτονται τῆς ἐκκλησιολογίας καὶ τῆς κανονικῆς διαρθρώσεως τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν ἐκκλησιολογίαν, εἶναι σαφές ὅτι τὸ κρίσιμον ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον ὑπόκειται εἰς τὰ πρὸς συζητήσιν θέματα εἶναι ἐκεῖνο τῆς σχέσεως μεταξύ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κατὰ τὴν οἰκουμένην μίας Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Ἐπ' αὐτοῦ ἡ Ὁρθόδοξος ἐκκλησιολογία ἀποφεύγει καὶ ἀποκλείει τὸσον τὸν τοπικισμὸν τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὅσον καὶ τὸν συγκεντρωτισμὸν τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ.

Ἄτυχῶς, τὸ Αὐτοκέφαλον τείνει νὰ ὀδηγήσῃ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν πρὸς τὴν προτεσταντικὴν κατεύθυνσιν τοῦ τοπικισμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται ἰδιαίτερα προσοχὴ εἰς τὸν χειρισμὸν του. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διαθέτει ὡς ἀσφαλῆ ὀδηγὸν αὐτῆς ἐν προκειμένῳ τὸν 34ον ἱερὸν κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τὸν κυρωθέντα ὑπὸ τῆς ἁγίας Πενθέκτης οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅστις καὶ διασφαλίζει πλήρως τὴν ἰσορροπίαν μεταξύ τῆς πληρότητος καὶ τῆς καθολικότητος ἐκάστης τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐνότητος καὶ κοινωνίας αὐτῆς μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῆς εὐχαριστιακῆς ἐμπειρίας τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος μελίζεται, ἀλλὰ δὲν διαιρεῖται, ὁ κανὼν οὗτος προστατεύει τὴν Ἐκκλησίαν τὸσον ἀπὸ τὸν τοπικισμὸν τοῦ Προτεστα-

ντισμοῦ, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν συγκεντρωτισμὸν τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ. Ἔστω, ὅθεν, οὗτος ὁδηγὸς καὶ εἰς τὰς ἐργασίας ἡμῶν. Εἰδικῶς ὡς πρὸς τὸ πρὸς ἐξέτασιν κατὰ τὴν παροῦσαν συνάντησιν ἡμῶν θέμα, τοῦ περιεχομένου δηλονότι καὶ τοῦ τρόπου ὑπογραφῆς τοῦ Τόμου τῆς ἀνακηρύξεως Ἐκκλησίας τινὸς ὡς αὐτοκεφάλου, ἢ παραδόσις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ καὶ πάλιν ὁδηγὸν εἰς τὰς ἀποφάσεις ἡμῶν, δοθέντος ὅτι καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν εὐρέθη πρὸ παρομοίων καταστάσεων. Ἐὰν ἀνατρέξωμεν εἰς τὰ διασωθέντα κείμενα συντάξεως καὶ ὑπογραφῆς τῶν σχετικῶν Τόμων, θὰ δυνηθῶμεν νὰ καταλήξωμεν εἰς συμφωνίαν, ἢ ὅποια καὶ τὰς συγχρόνους ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἰκανοποιήσῃ, καὶ πιστοὺς θὰ καταστήσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν παράδοσιν.

Ἀναφορικῶς πρὸς τὸ θέμα τῶν Διπτύχων, ἢ παροῦσα διαφοροποίησις τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὡς πρὸς τὴν τάξιν τῆς μνημονεύσεως αὐτῶν ἀποτελεῖ δυσάρεστον κατάστασιν, τόσον διότι ἐμφανίζει ἡμᾶς διηρημένους κατὰ τὴν ἱερωτέραν στιγμὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ζωῆς, ἢτοι ἐν τῇ Θεῖᾳ Εὐχαριστίᾳ, ὅσον καὶ διότι δημιουργεῖ ἐν τῇ πράξει δυσχερείας θιγούσας τὴν φιλοτιμίαν ὀρισμένων Ἐκκλησιῶν. Εἶναι δὲ διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ χωρήσωμεν εἰς τὴν ἐπίλυσιν καὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ, καθ' ὃ, ἄλλωστε, ἔχομεν χρῆμα ἐκ τῆς ἀνατεθείσης ἡμῖν ἐντολῆς, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ριπήρια, τὰ ὅποια ἴσχυσαν καὶ ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν μακραίωνα παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας.

Σεβάσμιοι καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Ἡ παροῦσα συνάντησις τῆς Ἐπιτροπῆς ἡμῶν εἶναι κρίσιμος. Ἀπὸ ἡμᾶς ἐδῶ ἐξαορτᾶται, ἐὰν θὰ χωρήσῃ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν

πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον αὐτῆς ἢ θὰ διακηρύξῃ τὴν ἀδυναμίαν αὐτῆς νὰ πράξῃ τοῦτο, ἀπογοητεύουσα τὸ πλήρωμα αὐτῆς καὶ καθισταμένη περιγελῶς ἔναντι τῶν ἐκτός. Τὸ γεγονός ὅτι αἱ ἀποφάσεις ἡμῶν λαμβάνονται, κατὰ τὸν ἰσχύοντα Κανονισμόν, ἐν ὁμοφωνίᾳ καθιστᾷ ἐκάστην ἐκ τῶν ἀντιπροσωπειῶν ἡμῶν ὑπεύθυνον διὰ τὴν πορείαν, τὴν ὅποιαν θὰ λάβουν τὰ πράγματα εἰς τὸ μέλλον ὡς πρὸς τὴν σύγκλησιν τῆς Συνόδου.

Διὸ καὶ ἀπευθύνομεν ταπεινῶς ἔκκλησιν πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ μὴ ἐμμένουν εἰς τυχὸν ἀρνητικὰς τοποθετήσεις των εἰς περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας διαμορφοῦται ὁμοφωνία ἐν τῇ πλειονότητι τῶν ἀντιπροσωπειῶν. Τυπικῶς μὲν, ὡς ἐκ τοῦ ἰσχύοντος Κανονισμοῦ, θὰ εἶχον ἀσφαλῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ἠθικῶς ὅμως θὰ ἠθέλον ἀναλάβει πελωρίαν εὐθύνην ἔναντι τῆς ἱστορίας δ' οἰανδήποτε ἀτυχή κατάληξιν τῶν ἐργασιῶν μας. Τὰς σκέψεις αὐτὰς ὑποβάλλοντες, ταπεινῶς εἰς τὴν ἀγάπην Σας ἐναποθέτομεν τὰς ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς ἡμῶν εἰς τὴν πνοὴν τοῦ Παρακλητοῦ, ἐπικαλούμενοι τὴν χάριν Αὐτοῦ, ἵνα «ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι» (Ἐφ. 3, 17) «ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μίᾳ καρδίᾳ» διακηρύξωμεν τοῖς πᾶσι, τοῖς ἐγγύς καὶ τοῖς μακρὰν, τὴν σύμπνοιαν ἡμῶν ἐν πᾶσιν εἰς δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἡμῶν.

«Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἢ δόξα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων ἄμην» (Ἐφ. 3,20-21).

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Στρασβοῦργο, Γαλλία

Στις 18 τοῦ μηνὸς τὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριον Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων ἀπε-

φάνθη όριστικά σχετικά με τη νομιμότητα της παρουσίας των συμβόλων του Έσταιρωμένου στις αίθουσες σχολείων της Ιταλίας, ύστερα από προσφυγή της Ιταλίας με άφορη την υπόθεση Lautsi and Others v. Italy (2006), άποδεχόμενο την ισχύουσα πράξη της παρουσίας των συμβόλων στα δημόσια σχολεία. Παραθέτουμε τó σύντομο άνακωνωθέν του ΕΔΑΔ:

Crucifixes in Italian State-school classrooms: the Court finds no violation

In today's Grand Chamber judgment in the case of Lautsi and Others v. Italy (application no. 30814/06), which is final, the European Court of Human Rights held, by a majority (15 votes to two), that there had been: No violation of Article 2 of Protocol No. 1 (right to education) to the European Convention on Human Rights.

The case concerned the presence of crucifixes in State-school classrooms in Italy, which, according to the applicants, was incompatible with the obligation on the State, in the exercise of the functions which it assumed in relation to education and to teaching, to respect the right of parents to ensure such education and teaching in accordance with their own religious and philosophical convictions.

Principal facts

The applicants are Italian nationals who were born in 1957, 1988 and 1990 respectively. The first applicant, Soile Lautsi, and her two sons, Dataico and Sami Albertin, live in Italy. In the school year 2001-2002 Dataico and Sami Albertin attended the Istituto comprensivo statale Vittorino da Feltre, a State school in Abano Terme. A crucifix was fixed to the wall in each of the schools classrooms.

On 22 April 2002, during a meeting of the school's governors, Ms Lautsi's husband raised the question of the presence of religious symbols in the classrooms, particularly mentioning crucifixes, and asked whether they ought to be removed. Following a decision of the school's governors to keep religious symbols in classrooms, Ms Lautsi brought proceedings in the Veneto Administrative Court on 23 July 2002, complaining of, among other things, an infringement of the principle of secularism.

On 30 October 2003 the Minister of Education, Universities and Research – who in October 2002 had adopted a directive instructing school governors to ensure the presence of crucifixes in classrooms – joined the proceedings brought by Ms Lautsi. He argued that her application was ill-founded because the presence of crucifixes in State-school classrooms was based on two royal decrees of 1924 and 1928.

In 2004 the Constitutional Court declared the question as to constitutionality, which had been referred to it by the Administrative Court, manifestly inadmissible on the ground that it was directed towards texts – the relevant provisions of the two royal decrees.

On 17 March 2005 the Administrative Court dismissed the application lodged by Ms Lautsi. It held that the provisions of the royal decrees in question were still in force and that the presence of crucifixes in State-school classrooms did not breach the principle of the secular nature of the State, which was “part of the legal heritage of Europe and the western democracies”. The court took the view, in particular, that the crucifix was a symbol of Christianity in general rather than of Catholicism alone, so that it served as a point of reference for

other creeds. It went on to say that the crucifix was a historical and cultural symbol, possessing an “identity-linked value” for the Italian people, and that it should also be considered a symbol of a value system underpinning the Italian Constitution.

Ms Lautsi appealed to the *Consiglio di Stato*, which gave judgment on 13 April 2006 confirming that the presence of crucifixes in State-school classrooms had its legal basis in the royal decrees of 1924 and 1928 and, regard being had to the meaning that should be attached to the crucifix, was compatible with the principle of secularism. In so far as it symbolized civil values which characterized Italian civilization – tolerance, affirmation of one’s rights, the autonomy of one’s moral conscience vis-à-vis authority, human solidarity and the refusal of any form of discrimination – the crucifix in classrooms could fulfill, in a “secular” perspective, a highly educational function.

Complaints, procedure and composition of the Court

Relying on Article 2 of Protocol No. 1 (right to education) and Article 9 (freedom of thought, conscience and religion), the applicants complained of the presence of crucifixes in the classrooms of the State school formerly attended by Dataico and Sami Albertin.

Relying on Article 14 (prohibition of discrimination), they submitted that all three of them, not being Catholics, had suffered a discriminatory difference in treatment in relation to Catholic parents and their children.

The application was lodged with the European Court of Human Rights on 27 July 2006. In its Chamber judgment of 3 November 2009 the Court held that there had been

a violation of Article 2 of Protocol No. 1 (right to education) taken together with Article 9 (freedom of thought, conscience and religion). On 28 January 2010 the Italian Government requested that the case be referred to the Grand Chamber under Article 43 of the Convention (referral to the Grand Chamber) and on 1 March 2010 a panel of the Grand Chamber accepted that request. A Grand Chamber hearing took place on 30 June 2010 in Strasbourg.

In accordance with Article 36 § 2 of the European Convention on Human Rights and Rule 44 § 2 of the Rules of the European Court of Human Rights, leave to intervene in the written procedure⁴ was given to:

i) 33 members of the European Parliament acting collectively;

ii) the following non-governmental organisations: Greek Helsinki Monitor⁵, *Associazione nazionale del libero Pensiero*, European Centre for Law and Justice, Eurojuris, acting collectively; International Committee of Jurists, Interights and Human Rights Watch, acting collectively; *Zentralkomitee der deutschen Katholiken*; *Semaines sociales de France* and *Associazioni cristiane lavoratori italiani*.

iii) the Governments of Armenia, Bulgaria, Cyprus, the Russian Federation, Greece, Lithuania, Malta, Monaco, Romania and the Republic of San Marino.

The Governments of Armenia, Bulgaria, Cyprus, the Russian Federation, Greece, Lithuania, Malta and the Republic of San Marino were also given leave to intervene collectively in the oral procedure.

Judgment was given by the Grand Chamber of 17 judges, composed as follows:

Jean-Paul Costa (France), *President*,
Christos Rozakis (Greece),

Nicolas Bratza (the United Kingdom),
Peer Lorenzen (Denmark),
Josep Casadevall (Andorra),
Giovanni Bonello (Malta),
Nina Vajic (Croatia),
Rait Maruste (Estonia),
Anatoly Kovler (Russia),
Sverre Erik Jebens (Norway),
Paivi Hirvela (Finland),
Giorgio Malinverni (Switzerland),
George Nicolaou (Cyprus),
Ann Power (Ireland),
Zdravka Kalaydjieva (Bulgaria),
Mihai Poalelungi (Moldova),
Guido Raimondi (Italy), *Judges*,
and also Erik Fribergh, *Registrar*.

Decision of the Court

Article 2 of Protocol No. 1

It could be seen from the Court's case-law⁶ that the obligation on the Member States of the Council of Europe to respect the religious and philosophical convictions of parents did not apply only to the content of teaching and the way it was provided; it bound them "in the exercise" of all the "functions" which they assumed in relation to education and teaching. That included the organization of the school environment where domestic law attributed that function to the public authorities. The decision whether crucifixes should be present in State-school classrooms formed part of the functions assumed by the Italian State and, accordingly, fell within the scope of Article 2 of Protocol No. 1. That provision conferred on the State the obligation, in the exercise of the functions they assumed in relation to education and teaching, to respect the right of parents to ensure the education and teaching of their children in conformi-

ty with their own religious and philosophical convictions.

The Court found that, while the crucifix was above all a religious symbol, there was no evidence before the Court that the display of such a symbol on classroom walls might have an influence on pupils. Furthermore, whilst it was nonetheless understandable that the first applicant might see in the display of crucifixes in the classrooms of the State school formerly attended by her children a lack of respect on the State's part for her right to ensure their education and teaching in conformity with her own philosophical convictions, her subjective perception was not sufficient to establish a breach of Article 2 of Protocol No. 1.

The Italian Government submitted that the presence of crucifixes in State-school classrooms now corresponded to a tradition which they considered it important to perpetuate. They added that, beyond its religious meaning, the crucifix symbolized the principles and values which formed the foundation of democracy and western civilization, and that its presence in classrooms was justifiable on that account. With regard to the first point, the Court took the view that, while the decision whether or not to perpetuate a tradition fell in principle within the margin of appreciation of the member States of the Council of Europe, the reference to a tradition could not relieve them of their obligation to respect the rights and freedoms enshrined in the Convention and its Protocols. Regarding the second point, noting that the Italian *Consiglio di Stato* and the Court of Cassation had diverging views on the meaning of the crucifix and that the Constitutional Court had not given a ruling, the Court consid-

ered that it was not for it to take a position regarding a domestic debate among domestic courts.

The fact remained that the States enjoyed a margin of appreciation in their efforts to reconcile the exercise of the functions they assumed in relation to education and teaching with respect for the right of parents to ensure such education and teaching in conformity with their own religious and philosophical convictions. The Court therefore had a duty in principle to respect the States decisions in those matters, including the place they accorded to religion, provided that those decisions did not lead to a form of indoctrination. Accordingly, the decision whether crucifixes should be present in classrooms was, in principle, a matter falling within the margin of appreciation of the State, particularly where there was no European consensus. That margin of appreciation, however, went hand in hand with supervision by the Court, whose task was to satisfy itself that the choice did not amount to a form of indoctrination.

In that connection it observed that by prescribing the presence of crucifixes in State-school classrooms the Italian regulations conferred on the country's majority religion preponderant visibility in the school environment. In its view, that was not in itself sufficient, however, to denote a process of indoctrination on Italy's part and establish a breach of the requirements of Article 2 of Protocol No. 1. It referred on that point to its earlier case-law in which it had held that having regard to the preponderance of one religion throughout the history of a country the fact that the school curriculum gave it greater prominence than other religions could not in itself be viewed as a process of

indoctrination. It observed that a crucifix on a wall was an essentially passive symbol whose influence on pupils was not comparable to that of didactic speech or participation in religious activities.

The Court also considered that the effects of the greater visibility which the presence of the crucifix gave to Christianity in schools needed to be further placed in perspective by consideration of the following points: the presence of crucifixes was not associated with compulsory teaching about Christianity; according to the Government, Italy opened up the school environment to other religions (pupils were authorized to wear symbols or apparel having a religious connotation; non-majority religious practices were taken into account; optional religious education could be organized in schools for all recognized religious creeds; the end of Ramadan was often celebrated in schools, and so on). There was nothing to suggest that the authorities were intolerant of pupils who believed in other religions, were non-believers or who held non-religious philosophical convictions. In addition, the applicants had not asserted that the presence of the crucifix in classrooms had encouraged the development of teaching practices with a proselytizing tendency, or claimed that Dataico and Sami Albertin had ever experienced a tendentious reference to the crucifix by a teacher. Lastly, the Court noted that Ms Lautsi had retained in full her right as a parent to enlighten and advise her children and to guide them on a path in line with her own philosophical convictions.

The Court concluded that, in deciding to keep crucifixes in the classrooms of the State school attended by Ms Lautsi's children, the authorities had acted within the

limits of the margin of appreciation left to Italy in the context of its obligation to respect, in the exercise of the functions it assumed in relation to education and teaching, the right of parents to ensure such education and teaching in conformity with their own religious and philosophical convictions. Accordingly, there had been no violation of Article 2 of Protocol No. 1 in respect of the first applicant. The Court further considered that no separate issue arose under Article 9.

The Court came to the same conclusion regarding the case of the second and third applicants.

Article 14

In its Chamber judgment the Court had held that, regard being had to its conclusion that there had been a violation of Article 2 of Protocol No. 1 taken together with Article 9 of the Convention, there was no cause to examine the case under Article 14.

After reiterating that Article 14 of the Convention had no independent existence, since it had effect solely in relation to the enjoyment of the rights and freedoms safeguarded by the other substantive provisions of the Convention and its Protocols, the Grand Chamber held that, proceeding on the assumption that the applicants wished to complain of discrimination regarding their enjoyment of the rights guaranteed by Article 9 of the Convention and Article 2 of Protocol No. 1, it did not see in those complaints any issue distinct from those it had already determined under Article 2 of Protocol No. 1. There was accordingly no cause to examine that part of the application.

Separate opinions

Judges Bonello, Power and Rozakis each expressed a concurring opinion. Judge Malinverni expressed a dissenting opinion, joined by Judge Kalaydjieva. These opinions are annexed to the judgment.

(The European Court of Human Rights was set up in Strasbourg by the Council of Europe Member States in 1959 to deal with alleged violations of the 1950 European Convention on Human Rights)

ΜΑΡΤΙΟΣ 2011: Όχάιο, Η.Π.Α.

Άπό τις 16 Μαρτίου 2011 μέχρι και τις 20 Μαρτίου, συνήλθε στην πόλη Κολούμπους (Columbus) του Όχάιο των Ήνωμένων Πολιτειών η Έκκλησιολογική Ύποεπιτροπή της «Πίστewος και Τάξεως», με κύριο σκοπό τη μελέτη των απαντήσεων των Έκκλησιών επί του έκκλησιολογικού κειμένου «Η φύση και η αποστολή της Έκκλησίας» στην προοπτική της σύνταξης του τελικού κειμένου, τó όποιο θά παρουσιασθεί στην τελική του μορφή στη Γενική Συνέλευση του ΠΣΕ τó 2013. Τó κείμενο, απάντηση της όρθόδοξης συνάντησης της Άγίας Νάπας βρισκόταν στο επίκεντρο των συζητήσεων. Άπό την όρθόδοξη πλευρά, στην δωδεκαμελή αυτή Έκκλησιολογική Ύποεπιτροπή συμμετέχουν ó Μητροπολίτης Σασίμων Γεννάδιος (Οίκουμενικό Πατριαρχείο), ó Μητροπολίτης Κωνσταντίας Βασίλειος (Έκκλησία Κύπρου, Πρόεδρος του Τμήματος «Πίστις και Τάξις») και ó π. Viorel Ionita (Έκκλησία Ρουμανίας). Άπό τις άρχαϊές Άνατολικές Έκκλησίες συμμετέχει ó Επίσκοπος Νάθαν της Άρμενικής Έκκλησίας.

Στη σύνταξη των «Θεολογικών Χρονικών» συνεργάστηκαν ó Νικόλαος Άσπρούλης και ή Αίκατερίνη Τσαλαμπούνη.